PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni »Doberdob« v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni »Slovenija« pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasužnjeni Evropi.

primorski dnevnik

TRST
Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600
Tlx 460894 PD I
Fax 040/772418

GORICA
Drevored 1. maggio 1
Tel. (048[illegible]) 33382-535723
Fax 0481/532958

ČEDAD
Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190
Fax 0432/730462

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale 1 gruppo

Cena 1.200 lir - Leto XLVIII. št. 198 (14.289)

Trst, četrtek, 27. avgusta 1992

27-08-1992

Realnih možnosti za hitro rešitev krize v nekdanji Jugoslaviji pa najbrž ni

V Londonu začetek konference za prenehanje spopadov v Bosni

Velika Britanija obtožila Srbijo - Grožnje z ostrejšimi ukrepi - BiH želi vojaški poseg, ki pa ga vsaj za zdaj še ni mogoče pričakovati - Generalni tajnik OZN Gali še optimist

LONDON — V Londonu se je včeraj dopoldne začela tridnevna mednarodna mirovna konferenca o nekdanji Jugoslaviji, ki jo tokrat prvič skupaj vodita Evropska skupnost in Organizacija Združenih narodov. Skoraj štirideset delegacij s približno 400 predstavniki bo skušalo zagotoviti trajni mehanizem pogajanj, ki naj bi vendarle vzpostavila mir na ozemlju nekdanje Jugoslavije. Razen predstavnikov držav z območja nekdanje Jugoslavije se konference udeležujejo tudi predstavniki Združenih narodov, Evropske skupnosti, KVSE, nekaterih islamskih držav, sedmih industrijsko najbolj razvitih držav in predstavniki Mednarodnega Rdečega križa. Kot so sporočili, bodo na konferenci od predstavnikov sprtih strani zahtevali, naj ne uporabljajo sile v medsebojnih sporih, naj ustavijo etnično čiščenje, zaprejo koncentracijska taborišča ter spoštujejo priznane meje ter pravice manjšin.

Londonsko mirovno konferenco sta odprla britanski premier John Major in generalni sekretar Združenih narodov Butros Gali. Udeleženci so zatem delo nadaljevali za zaprtimi vrati. Britanski ministrski predsednik Major je izrazil upanje, da bo konferenca pomenila preobrat v reševanju krize na območju nekdanje Jugoslavije. Med drugim je dejal, da je treba pri zagotavljanju miru spoštovati kar največjo zaščito manjšin in človekovih pravic ter da se meja ne sme spreminjati s silo. Butros Gali, ki je tudi sopredsednik konference, pa je v otvoritvenem govoru pozval mednarodno skupnost, naj prepreči nasilje na območju nekdanje Jugoslavije. Poudaril je, da se morajo vse sprte strani zavedati, da s silo ne bodo spremenile ničesar. Jugoslovansko krizo je po njegovih besedah treba rešiti po legalni in miroljubni poti. Gali je tudi poudaril, da rešitev temelji na sodelovanju in sporazumevanju med sprtimi stranmi. Vodje sprtih strani je pozval, da najdejo politični dialog in rešijo krizo na miroljuben način.

Že na samem začetku mednarodne konference o Jugoslaviji v Londonu je prišlo do neljubega incidenta. Organizatorji konference so namreč vodji bosansko-hercegovskih Srbov Radovanu Karadžiću dodelili le opazovalski sedež. Karadžić je demonstrativno zapustil prostore konference in potem povedal, da so v London prišli na pogovore, ne pa sedet v neki stranski prostor. Organizatorji konference pa so povedali, da niso uradni udeleženci tega srečanja in da so v Londonu samo zato, da bi se z njimi pogovorili le o določenih stvareh.

Mnogi londonsko mirovno konferenco označujejo kot zadnjo priložnost za rešitev krize in ustavitev krvave vojne v Bosni in Hercegovini, a žal zbuja le malo upanja, saj so vpletene strani v London prišle vsaka s svojimi dobro znanimi različnimi stališči. Med najbolj optimističnimi udeleženci konference je ravno Butros Gali, ki je že pred konferenco v Londonu izjavil, da je prepričan, da bo mogoče na konferenci doseči mir

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Pred včerajšnjim začetkom londonske konference je prišlo še do vrste neformalnih srečanj med prisotnimi politiki. Za kratko izmenjavo mnenj o položaju na področju nekdanje Jugoslavije so se odločili tudi (od leve proti desni) generalni tajnik OZN Gali, britanski premier Major in hrvaški predsednik Tudjman (Telefoto AP)

Na mestu umorjenega Falconeja sodnica Ferraro

RIM — Kasacijska sodnica Liliana Ferraro bo na mestu generalnega direktorja za kazenske zadeve pri pravosodnem ministrstvu zamenjala Giovannija Falconeja, ki je bil skupaj z ženo in spremstvom ubit v mafijskem atentatu v Capaciju maja letos. Sklep o tem je ministrski svet sprejel že 13. avgusta, za dokončno imenovanje pa je potreben še ministrski odlok, ki pa je le formalnega značaja. Ferraro je bila od februarja letos vodja Falconejevega tajništva, po njegovem umoru pa je že začasno opravljala tudi funkcijo generalnega direktorja. V sodstvu je od leta 1970, svojo kariero pa je začela v Lodiju. Leta 1978 je bila imenovana za pomočnika vodje kabineta pravosodnega ministrstva, leto kasneje pa je bila predstavnica pravosodnega urada v Svetu Evrope in Evropski skupnosti, kjer se je še posebej ukvarjala s sodnimi izročitvami in terorizmom. Leta 1981 je postala kasacijski sodnik, nato pa je bila od 1983 dalje na vodilnih administrativnih mestih v pravosodnem ministrstvu.

Marka se je včeraj vendarle nekoliko unesla, napetost pa vseeno še ni pojenjala

Evropska skupnost hudo zaskrbljena zaradi dolgotrajnega padanja dolarja

RIM — Drvenje marke navzgor se je včeraj upočasnilo, hkrati pa se je malce zaustavilo tudi drsenje dolarja. To je sicer nekoliko ublažilo napetost na svetovnih deviznih trgih, ni pa seveda moglo rešiti nobenega problema. Denarne oblasti posameznih držav so se kot en sam mož postavile v bran lastnih valut pred morebitnimi spremembami tečajnih razmerij znotraj evropskega denarnega sistema, prav tako so centralne banke z ustreznimi tržnimi posegi preprečile hitrejše upadanje zelenega bankovca, ob vsem tem pa so se praktično enoglasno zoperstavile možnosti preoblikovanja dosedanje evropske tečajne podobe.

V določenem trenutku je prišla namreč kot strela z jasnega vest, po kateri naj bi član upravnega sveta nemške emisijske ustanove Reimund Joachimsen sporočil, da so v Bonnu pripravljeni na prilagoditev tečajnih razmerij v EDS, toda kasneje se je izkazalo, da to ni res. In vendar je marsikdo prepričan, da bi bila takšna poteza ne le koristna, ampak celo nujna: vodja italijanske republikanske stranke Giorgio La Malfa se je izrecno zavzel za to, da bi rimska vlada formalno zahtevala od nemške, naj zniža svojo uradno obrestno mero, če pa tega ne more ali ne mara, pa naj vsaj popravi navzgor tečaj marke nasproti drugim evropskim devizam. To ne bi pomagalo Italiji iz kaše, v kateri je zaradi porazne finančne politike, je dejal La Malfa, bi pa vsaj dokazalo, da mehanizmi, ki urejajo evropski denarni sistem, ne ščitijo samo ene države, pač pa vse.

Proračunski minister Franco Reviglio je potrdil stališče vlade, da je treba mednarodnemu denarnemu trgu za vsako ceno zagotoviti stabilnost, ker je to v interesu vse Evrope, predvsem pa seveda Italije, ki se v nasprotnem primeru ne bo tako lahko (»v naslednjih dveh ali treh letih«) izvlekla iz krize.

Sicer pa je treba hudo napetost na denarnih in delniških borzah pripisati tudi negotovosti glede septembrskega referenduma, s katerim se bodo Francozi izrekli za ali proti potrditvi pogodbe iz Maastrichta. Ko bi prevladali nasprotniki tega, bi to spravilo v nevarnost celo sam obstoj evropskega denarnega sistema, zaskrbljeno ugotavljajo poznavalci razmer. Očitno imajo tudi prav, kajti drugače si ni mogoče razlagati, zakaj je ena od dveh mnenjskih raziskav, po kateri naj bi Pariz zavrnil maastrichtsko listino, predvčerajšnjim povzročila na svetovnih deviznih tržiščih pošastno zmedo.

Slednjo povečuje tudi še dvom nekaterih ekonomistov glede dejanske volje mednarodnih monetarnih dejavnikov, da bi pomagali dolarju spet pokonci. Gre pač za splet velikih gospodarskih interesov okoli ameriškega izvoza, ki ga podcenjen dolar podpira, pa tudi izvoza iz azijskih držav, kjer se takšni posli prav tako obračunavajo z ameriško devizo. Ta okoliščina močno skrbi Evropsko skupnost: če bo ostal dolar še dolgo tako šibak, se bo trgovinski primanjkljaj ES še povečal, rast notranjega bruto proizvoda pa bo še počasnejša.

Ob pomislekih arabskih držav o zaprtju dela zračnega prostora v Iraku

Bush uradno najavil zaporo

WASHINGTON — Ameriški predsednik Bush je sklenil izbiti sodu dno. Po obotavljanju v prejšnjih dneh je včeraj v krajšem sporočilu uradno razglasil, da bodo ZDA, Velika Britanija in Francija od danes naprej vzele pod svoje okrilje zračni prostor v Iraku južno od 32. vzporednika. To v praksi pomeni, da bodo letalske enote vodilnih zahodnih držav, v primeru kršitve zračnega prostora, uporabile tudi silo. Ukrep bo veljal za nedoločen čas in bo podoben onemu, ki že velja severno od 36. vzporednika. Pri utemeljitvi odločitve se je Bush skliceval na resolucijo Varnostnega sveta OZN št. 688, ki od Iraka zahteva, da naj ne uporablja represivnih ukrepov. Bush je tudi poudaril, da zadnji ukrepi nimajo namena razdeliti iraške države, pač pa preprečiti morijo šiitskega prebivalstva na jugu Iraka.

Busheva zagotovila očitno niso prepričala arabskih držav. Egiptovski zunanji minister Musa je potrdil, da nasprotuje razdelitvi Iraka, hkrati pa se je zavzel za diplomatski pritisk. Tudi Savdska Arabija še ni umaknila zadržkov, tako da še ni povsem gotovo, ali bo sprejela britanska vojaška letala. Nekateri opazovalci poleg tega opozarjajo, da je odločitev vodilnih zahodnih držav sporna, saj omenjena resolucija OZN ne predvideva uporabe sile v primeru, da bi je Irak ne spoštoval.

Kakorkoli že, glavno besedo ima sedaj očitno orožje. Britanski tornadi bodo že danes odleteli na krizno območje, isto velja za francoska letala mirage. Britansko zunanje ministrstvo je sporočilo, da bo poslalo šest letal, v Parizu pa še niso pojasnili, koliko letal bodo dali na razpolago. Kaže vsekakor, da jih bodo poslali približno toliko, kot so jih poslali med lansko vojno. Največji delež v tej misiji bodo prispevali Američani, in sicer letalonosilko in približno 200 vojaških letal.

Peter Tancig v Bardu

Udeležence mladinskega raziskovalnega tabora 92 v Bardu je včeraj obiskal slovenski minister za znanost in tehnologijo dr. Peter Tancig, na sliki drugi z leve. (Foto Pavšič)

NA 3. STRANI

Predsednik komisije OZN za človekove pravice Mazowiecki že končal obisk v BiH

Po peklenski noči Sarajevo preživelo še en dan neusmiljenega obstreljevanja

SARAJEVO — Kot v posmeh mednarodni londonski konferenci so srbske sile včeraj še siloviteje napadale Sarajevo in druge kraje v Bosni in Hercegovini. Le nekaj ur pred začetkom konference v Londonu je bilo Sarajevo tarča silovitih topniških in tankovskih napadov. Sarajevski Center varnostnih služb je sporočil, da so srbske sile z vsemi vrstami orožja obstreljevale občino Center, pri tem pa je zagorelo tudi več stavb. Močan topniški napad na naselja Alipašino polje, Dobrinja in Mojmilo, ki so ga srbske sile sprožile včeraj zjutraj, naj bi bil odgovor na neuspešen napad srbske pehote na Sarajevo v noči na sredo. V Sarajevu ocenjujejo, da je bilo bombardiranje mesta v noči na sredo najhujše v minulih mesecih. V topniških napadih so zgorela številna poslopja, med njimi tudi skoraj sto let stara in znamenita knjižnica Vijećnica, v kateri so bile shranjene knjige neprecenljive vrednosti. V Sarajevu že dalj časa ni elektrike, primanjkuje tudi vode in zdravil, prebivalstvo pa nenehno opozarjajo, naj ne zapušča svojih zaklonišč. Po podatkih poveljstva oboroženih sil Bosne in Hercegovine so srbski napadalci na hribe okoli Sarajeva postavili 14 večcevnih raketometov, petdeset topov, 61 tankov in veliko število protiletalskih topov in strojnic ter še veliko druge oborožitve. Neki časnik Unproforja je izjavil, da še nikoli ni videl tako srditega in silovitega napada na neko mesto kot v noči na sredo na Sarajevo. Mrtvi in ranjeni še niso prešteti, toda z gotovostjo se lahko reče, da jih je veliko. Včeraj so v Sarajevu razglasili tudi zračno nevarnost.

Spopadi so včeraj potekali tudi na drugih bosansko-hercegovskih bojiščih. O topniškem spopadu so poročali z območja Brčkega, tarča napadov pa so bili tudi Tuzla, Jajce in Mostar. Z bosansko-hercegovske strani so srbske sile vnovič napadale tudi hrvaško mesto Slavonski brod, od koder še ni poročil o morebitnih žrtvah. Srbsko-črnogorska vojska je včeraj dopoldne s topovi občasno znova obstreljevala obrobna območja Dubrovnika. Kot je sporočilo poveljstvo hrvaške vojske za Dubrovnik, sta bila tarči napadov predvsem Župa Dubrovačka in Pobrežje. Hrvaške sile so na napad odgovorile. Kot poročajo, Unprofor še ni prevzel nadzora nad hidroelektrarno Peruča, vendar uspešno vpliva na srbske sile, da uravnavajo pretok vode na jezu. Hidroelektrarne na Cetini, ki delujejo nižje od Peruče, tako lahko delajo, v Dalmaciji pa redukcije električne energije za zdaj niso potrebne. Kljub temu bi morale sile Unproforja v nekaj dneh prevzeti popolen nadzor nad Peručo in odpreti glavni odtok vode. V nasprotnem primeru bi bile v Dalmaciji spet potrebne redukcije električne energije.

Poljski politik Tadeusz Mazowiecki je nekaj dni pred rokom kot predsednik komisije Združenih narodov za človekove pravice opravil poslanstvo na balkanskih kriznih območjih, ki mu ga je zaupala omenjena komisija. V Bosni in Hercegovini je obiskal taborišča beguncev in ujetnikov, pogovarjal se je s politiki odgovornimi za vojno in tistimi, ki se branijo pred nasiljem, svoje poslanstvo pa je končal globoko presunjen. V nekaj dneh bo pripravil sklepno poročilo. (NIA)

Bombni atentat v alžirski prestolnici povzročil najmanj deset smrtnih žrtev

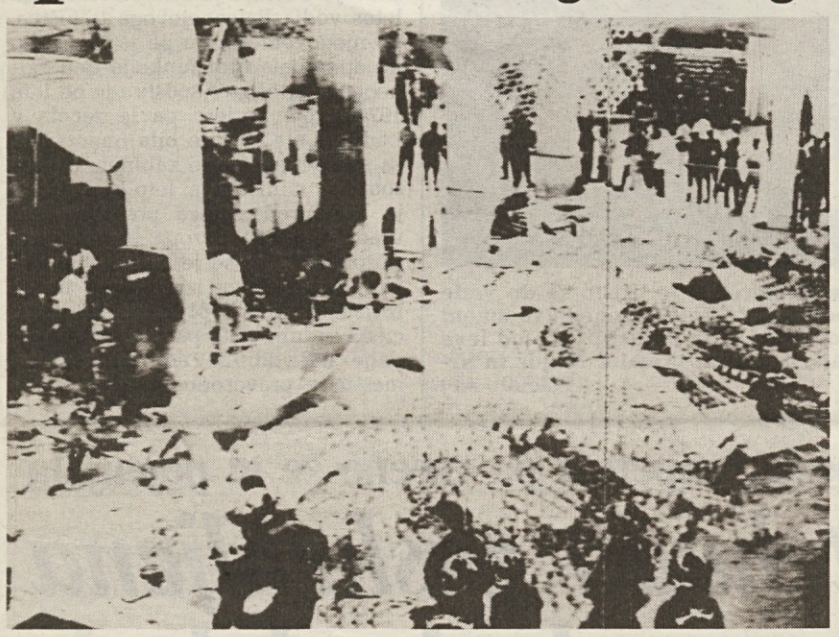

ALŽIR — V glavnem mestu Alžirije je včeraj prišlo do dveh bombnih atentatov. Najhujši atentat je bil na mednarodnem letališču Bumedien, kjer je zaradi eksplozije enostavno izdelane bombe umrlo najmanj deset ljudi. Nadaljnjih dvajset jih je bilo pri tem ranjenih. Bomba je eksplodirala med letališko čakalnico in okenci **(na sliki AP razdejanje po eksploziji)**, kjer prodajajo vozovnice, se pravi v točki, kjer je navadno precej ljudi. Eksplozija je povzročila precej škode, med najbolj poškodovanimi objekti je bila tudi poslovalnica Alitalie.

Krvavi dogodek na alžirskem letališču je povzročil precej težav, kar velja tudi za potniški promet. Letališče so delno zaprli, tako da so nekatera letala preusmerili na bližnja letališča. Ta ukrep je seveda povzročil več ur zamude v prometu.

Nekaj ur kasneje je v središču Alžira, na sedežu letalske družbe Air France, eksplodirala še ena bomba. Žrtev ni bilo, saj je sam storilec opozoril prisotne, naj se umaknejo. Pri begu je storilec izkoristil paniko, kaže, da ni bil oborožen. Policijske sile ga še niso izsledile in to kljub temu, da ni bil zakrinkan. Sedež družbe Air France se nahaja zraven alžirskega ministrstva za finance in v neposredni bližini glavnega sedeža policije.

Kmalu bi prišlo celo do tretjega atentata v enem dnevu. Na srečo pa bomba (podtaknili so jo v poslovne prostore letalske družbe Swiss Air) ni eksplodirala. Za zdaj še ni popolnoma jasno, kdo je izvedel bombna atentata, saj zanje še ni prevzela odgovornosti nobena skupina.

Akcija izraelske policije terjala štiri življenja na zasedenih ozemljih

JERUZALEM — V kraju Dženin v Cisjordaniji je v noči med torkom in sredo prišlo do oboroženega spopada, ki je terjal štiri smrtne žrtve. Do spopada je prišlo, ko je izraelska policija vdrla v stanovanje, kjer sta se skrivala dva že dlje časa iskana Palestinca. Ta sta reagirala s streljanjem in pri tem ubila policijskega oficirja. Po več urah streljanja so policijske enote uspele onemogočiti oba Palestinca, zaradi silovitosti spopadov pa je obležala tudi civilistka, medtem ko so tri osebe (hčerki ubite civilistke in ženska iz bližnjega stanovanja) bile ranjene. Pri napadu na skrivališče so sodelovali posebni protiteroristični oddelki. Padli izraelski ofocir je poveljeval skupini, ki je izvedla akcijo.

Ubita Palestinca sta pripadala Črnim panterjem, ilegalni skupini, ki je doslej izvedla že več oboroženih akcij proti Izraelcem in palestinskim pomagačem. Najstarejšega od obeh so iskali zaradi umora izraelskega šoferja, mlajši pa je, kljub rani mladosti (imel je 18 let), bil na policijskem seznamu že tri leta. V skrivališču so našli avtomatske puške in več ročnih bomb, takoj po spopadu pa so izraelske oblasti uvedle v mestecu policijsko uro. Spopad v Dženinu je eden najhujših tovrstnih dogodkov od začetka intifade do danes.

V Rostocku še niso ukrotili divjanja nacističnih skupin

ROSTOCK — V Rostocku še ni miru. Policijske sile in neonacistični nasilneži so se besno spopadli tudi včeraj **(na sliki AP)**, tako da so na koncu prešteli 65 ranjenih agentov in približno 60 aretiranih. Prizorišče spopadov je zopet bil zbirni center, v katerem so do nedavnega gostili tujce, ki so zaprosili za politično zatočišče. Po mnenju šefa tamkajšnje policije Heinsena je bilo neonacistično divjanje tokrat izključno usmerjeno proti policiji, saj so tujce že izselili drugam. Po nekaterih govoricah bodo neredi trajali vse do 1. septembra, tj. obletnice vstopa Nemčije v vojno. Do nasilnih dejanj je prišlo tudi drugod. V Bremnu so neznanci zažgali prostore nekega turškega potovalnega urada, v Osterholzu v Spodnjem Saškem pa je policija preprečila napad na zasilno stanovanje tujih priseljencev.

Mnogi politiki so zahtevali odgovornost policijskih organov, medtem ko je zvezna vlada pozvala parlament, naj čimprej uvede restrikcije pri sprejemanju tujcev, ki zahtevajo politično zatočišče.

JAT leti le z enim letalom

BEOGRAD — Od vseh 32 letal JAT-a le boeing 727 vzdržuje celotni zračni promet podjetja. Namesto križarjenja po Evropi, Kanadi, ZDA, Afriki, Sredn[illegible] ZDA [illegible]aljnem vzhodu ter Avstraliji ima JAT le dva poleta na dan, in sicer od Beograda do Podgorice in Tivata ter nazaj. Dnevna izguba podjetja je približno milijon dolarjev, na prisilnem ali plačanem dopustu pa je za nedoločen čas osemdeset odstotkov delavcev.

JAT je pri nekem britanskem in ameriškem podjetju najel letala. Dve namerava vrniti pred rokom (odpovedni rok je 6 mesecev), saj stroški zanju znašajo prek 400.000 dolarjev na mesec. Direktor informativno-propagandne službe JAT-a Milutin Pršić upa, da bodo tuji partnerji razumevajoči, kajti sredstev, da bi plačal obveznosti, JAT nima.

V novem načrtu se pri jugoslovanskem letalskem prevozniku ukvarjajo s preživetjem. Podjetje mora biti pripravljeno, da bi lahko, če bi nenadoma prekinili blokado, njihova letala v eni uri poletela. Zato bodo vsi piloti, da bi obdržali letalska dovoljenja, leteli doma ali v tujini, je še dodal Pršić.

Sicer pa ima JAT tudi tovarno hrane, katere zmogljivost je 10.000 obrokov na dan. Doslej je obratovala le s tretjino zmogljivosti. Z nekaterimi proizvodi se bi lahko pojavili na beograjskih ulicah, vendar nimajo vozil za prevoz hrane, saj le-ta stanejo 20 do 30 tisoč mark.(STA)

• V Londonu

NADALJEVANJE S 1. STRANI

na ozemlju nekdanje Jugoslavije. Hkrati je Gali dal tudi vedeti, da ne razmišlja o morebitnem vojaškem posegu Svetovne organizacije v bivši Jugoslaviji. Tudi britanski zunanji minister Douglas Hurd je poudaril, da Velika Britanija ne bo poslala nobenega svojega vojaka na območje Bosne in Hercegovine, saj je tam možna samo sporazumna rešitev med muslimansko, hrvaško in srbsko stranjo. Pred začetkom londonske konference je Hurd tudi dejal, da srbske ozemeljske težnje v Bosni in Hercegovini niso sprejemljive. Konferenco pa je ocenil kot najboljši korak k miru. Hurd je Srbijo in Črno goro opozoril, da ne bosta sprejeti v Svetovno organizacijo, če bosta nadaljevali svojo napadalno politiko v Bosni in Hercegovini. Britanski zunanji minister je tudi dejal, da so ukrepi najboljše sredstvo za uveljavitev mednarodnih odločitev. Izrazil je mnenje, da Srbi niso pripravljeni za daljšo gospodarsko osamitev.

Pred začetkom londonske mirovne koference se je na najnovejše napade na Sarajevo ostro odzval tudi vršilec dolžnosti ameriškega zunanjega ministra Lawrence Eagleburger. Dejal je, da bodo ZDA od mednarodne konference zahtevale uvajanje novih dodatnih in še strožnjih ukrepov proti ZR Jugoslaviji. Eagleburger je povedal, da je ogorčen zaradi novega bombardiranja Sarajeva in da je očitno, da Srbi skušajo osvojiti čimveč ozemlja pred londonsko konferenco. »To je nezaslišano«, je dejal Eagleburger in izrazil mnenje, da bi še pred koncem londonske konference lahko sprejeli ukrepe, ki bodo zagrenili življenje agresorjem na območju nekdanje Jugoslavije. Eagleburger se je včeraj že sestal z bosanskohercegovskim predsednikom Alijo Izetbegovićem. Sicer pa sta Washington in Moskva že dosegla sporazum o oblikovanju stalnega diplomatskega mehanizma, ki bi se ukvarjal z vsemi vidiki vojne v nekaterih delih nekdanje Jugoslavije, vključno s spoštovanjem ukrepov Združenih narodov. Takšno odločitev sta v torek zvečer v Londonu sporočila vršilec dolžnosti ameriškega zunanjega ministra Lawrence Eagleburger in ruski zunanji minister Andrej Kozirev.

Že pred začetkom konference pa je znana stališča legalnih oblasti v Bosni in Hercegovini ponovil zunanji minister Haris Silajdžić. Pozval je vse mednarodne dejavnike, naj z vojaškimi akcijami iz zraka zagotovijo ustavitev srbske agresije na Bosno in Hercegovino. Silajdžić je tudi izjavil, da od londonske konference pričakujejo načrt akcije, ne pa novih pogajalskih skupin. Mednarodna skupnost mora po njegovem mnenju določiti datum agresorjevega umika, ali pa Bosancem dovoliti, da se oborožijo in branijo, je še poudaril Silajdžić.

Sicer pa je generalna skupščina OZN po dvodnevni razpravi že v torek zvečer sprejela resolucijo o krizi v Bosni in Hercegovini. V njej dopušča tudi možnost uporabe vojaške sile za ustavitev bojev v BiH. Resolucija zahteva takojšnjo prekinitev vseh spopadov v tej državi, umik bivše jugoslovanske vojske in delov hrvaške vojske iz republike, takojšnjo prekinitev t.im. etničnega čiščenja, dostop predstavnikom mednarodnega RK v koncentracijska taborišča in vrnitev vseh beguncev na svoje domove. Resolucija izraža tudi podporo ozemeljski celovitosti in integriteti Bosne in Hercegovine. Generalna skupščina tudi poziva Varnostni svet, da po hitrem postopku razpravlja o ukrepih v okviru sedmega poglavja ustanovne listine, ki odpira možnost za tujo vojaško intervenco. V Bruslju pa so zasedale članice pakta Nato, vendar se niso uspeli dogovoriti o načrtu za vojaško zaščito človekoljubnih konvojev v Bosni in Hercegovini. Predstavniki zahodne vojaške organizacije so sporočili, da bodo možnosti morebitne operacije znova pretresli po londonski konferenci.

Turčija je včeraj znova obtožila Srbijo za zločine proti človeštvu v vojni v Bosni in Hercegovini. Turški zunanji minister Četin je poudaril, da imajo srbski napadalci v Bosni in Hercegovini proste roke za boj proti Muslimanom in Hrvatom. V Bosni in Hercegovini, po njegovem mnenju ne poteka državljanska vojna, ampak agresija ter nekontrolirana uporaba sile in poskus etničnega čiščenja, da bi tako zavzeli ozemlje, je še poudaril Četin.(NIA)

Slovenski minister Peter Tancig včeraj obiskal udeležence MRT 92 v Terski dolini

»Prispevek k valorizaciji zamejskega in sploh vsega slovenskega prostora«

BARDO — V Bardu, vasici v Terski dolini se je v ponedeljek začel 12. mladinski raziskovalni tabor, ki ga prirejajo Odsek za zgodovino pri NŠK, Društvo slovenskih naravoslovcev T. Penka in Društvo mladih raziskovalcev iz Trsta in Gorice, s katerimi sodeluje Center za kulturne raziskave iz Barda.

Raziskovalno delo, ki poteka v vaseh Njivica (Verdonza), Podbardo (Cesariis), Ter (Pradielis), Sedlišče (Micottis), Zavrh (Villanova) in samem Bardu (Lusevera), bo trajalo do 5. septembra. Udeležuje se ga kakih 35 mladih raziskovalcev, ki so razdeljeni v pet delovnih skupin, zanje pa skrbijo mentorji.

Udeležence tabora je včeraj obiskal slovenski minister za znanost in tehnologijo dr. Peter Tangic. Gosta iz slovenske vlade je v Bardu najprej pozdravil domačin Viljem Černo, ki mu je orisal zdajšnji položaj na Videmskem ter se posebej zadržal pri vprašanjih, ki zadevajo našo narodnostno skupnost. Videmski Slovenci, je potrdil, želijo biti enakovredno obravnavani kot Slovenci na Goriškem in Tržaškem tako v Italiji kot tudi v Sloveniji. Černo je posebej pohvalil izbiro organizatorjev, ki so za letošnjo pobudo pokazali posebno zanimanje prav za kraje v Terski dolini.

Vodja tabora Milan Pahor je nimistra seznanil z vsebinami dosedanjih mladinskih pobud, ki so v bistvu znanstveno-raziskovalno obšle dobršen del našega zamejstva. Taborov se je doslej udeležilo nad 500 raziskovalcev (120 je bilo mentorjev), kar priča o kakovosti in strokovnosti zamisli.

Takšnega mnenja je bil tudi sam minister Peter Tancig, ki je posebej pohvalil trovrstno dejavnost v zamejstvu. Povedal je, da tudi takšno delo prispeva k valorizaciji zamejskega oziroma celotnega slovenskega prostora. V to smer je šlo tudi ministrstvo za znanost in tehnologijo, ki skuša širšemu svetu dokazati, da je tudi maloštevilen narod sposoben se kosati z večjimi na področju znanosti in raziskovanja. Tancig je izrazil prepričanje, da po »komunističnem eksperimentu« se bodo tudi odnosi med matico in zamejstvom normalizirali in da se bo sodelovanje na raziskovalno-znanstvenem področju še okrepilo.

Program mladinskega tabora za naslednje dni je izredno pester in bogat. Poleg samega dela v skupinah bodo raziskovalci imeli vrsto srečanj s strokovnjaki z obeh strani meje. Na predvečer sklenitve tabora pa bo javno srečanje, na katerem bodo podali oceno opravljenega dela. Kasneje pa bo izšla tudi brošura o Bardu '92.

RUDI PAVŠIČ

Na sliki (Foto Pavšič): **dr. Peter Tancig z odgovornimi za MRT.**

Z uvedbo krožnega sklada

15 milijard za razvoj obrtništva

RIM — Ministrski svet je preko vladnega komisariata za Furlanijo-Julijsko krajino sporočil predsedniku deželne vlade Turellu in predsedniku deželne skupščine Gonanu, da potrjuje veljavnost dveh pomembnih deželnih zakonov.

Gre za zakon, ki uvaja poseben krožni sklad za obrtniška podjetja, v okviru katerega bo deželna uprava namenila za razvoj obrtniških dejavnosti vsega skupaj 15 milijard lir, ter za zakon o izvajanju državnega zakona 241 iz leta 1990, ki določa, da morajo biti upravni akti Dežele vsak trenutek na razpolago slehernemu prebivalcu, ki to želi.

Vaška skupnost v Dutovljah je poskrbela za bogat in razvejan kulturno-zabavni program

Veliko ljudi na 20. prazniku terana in pršuta

DUTOVLJE — Na pobudo vaške skupnosti je bil od petka do nedelje v Dutovljah 20. praznik terana in pršuta. Kakor je razvidno iz leve fotografije, je praznik privabil res veliko množico ljudi. To še tembolj, ker so prireditelji poskrbeli poleg za domače dobrote in dobro kapljico tudi še za bogat, razvejan kulturno-zabavni program. Prvi dan je za mladino igral ansambel California, v soboto so se člani amaterskega gledališča iz Povirja predstavili z delom Vilharja in Levstika »Kako smo se ženili« v režiji Aleksija Pregarca, nakar je sledil ples z ansamblom Venera in Andrejem Šifrerjem, v nedeljo pa je bilo na sporedu najprej odprtje zanimive razstave del Krasa, zatem je sledil sprevod lepo okrašenih kmečkih vozov (na desni sliki) **ob spremstvu godbe na pihala iz Divače in prikupnih mažoretk iz Povirja, nazadnje pa je bila na vrstu podelitev priznanj najboljšim kraškim vinogradnikom, čemur je sledil ples z ansamblom Ottavia Brajka in Venero iz Postojne.** (Foto Mario Magajna)

Turistični delavci v Portorožu in drugje so zadovoljni, toda postoriti bodo morali še marsikaj, če želijo pritegniti več tujcev

Slovenska in hrvaška obala kljub vsemu privabili veliko gostov

PIRAN, REKA — *Po pesimizmu - optimizem. Pred glavno turistično sezono so bili gostinski delavci na obalno-kraškem območju nekam črnogledi, zdaj pa si zadovoljno manejo roke, saj je dosegla sezona v preteklih dneh vrhunec oziroma tolikanj zaželjeni obisk letoviščarjev.*

Samo na portoroški obali se jih je nabralo sredi avgusta približno 9.000, torej le za tri odstotke manj kakor predlani (primerjava z lanskim letom pač ni mogoča, ker so izbruhnili junija oboroženi spopadi), medtem ko so jih našteli na vsem ozemlju, ki se razteza od sežanske pa do piranske občine, okoli 13.350 ali komaj za en odstotek manj. Značilno je, da je precej tujih gostov, razveseljivo pa, da so bile hotelske zmogljivosti kar 99-odstotno zasedene.

Gostinci so se pričeli potemtakem že pripravljati na posezonski čas, postoriti pa bo treba še marsikaj - prvič zato, da se turistična podoba Slovenije v inozemstvu primerneje ovrednoti, a drugič zaradi tega, ker je trenutno čutiti močno konkurenco hrvaškega gostinstva. Zaradi cenejših storitev je bilo zapaziti še posebno od sredine julija naprej pravi naval ne samo na Hrvaško Istro (prejšnji konec tedna so našteli samo v Poreču okrog 50.000 letovalcev!), ampak tudi na kvarnerske otoke.

Na Krku, največjem otoku ob hrvaški obali, se mudi na primer ta čas še posebno veliko Avstrijcev in Čehoslovakov, mnogo pa je tudi Nemcev in italijanskih državljanov, ki prihajajo tako iz Furlanije-Julijske krajine kakor iz Veneta, Toskane, Lombardije, Emilije-Romagne in celo iz Lacija.

Med vsemi temi seveda ni malo takih, ki so pripotovali z lastnimi plovili. Kakor smo videli na lastne oči, gre za gumijaste motorne čolne pa vse do pravih gliserjev vseh vrst, majhnih in velikih, od jadrnic pa do sicer redkejše jahte. Na Krku je marina v Puntu z njimi dobesedno zatrpana, podobno pa velja za marine v Hrvaški Istri, točneje v Umagu, Poreču in Rovinju, kot tudi za priveze v Ičićih, pri Opatiji in na Cresu, medtem ko je v drugih vzdolž hrvaške obale za spoznanje manjši promet - odvisno pač od tega, če ležijo bolj na severu ali bolj na jugu; ne smemo namreč pozabiti, da je zaradi vojnih razmer v Bosni in Hercegovini zadnja še varna marina, kakor zatrjujejo tudi sami pristojni hrvaški dejavniki, v Zadru (tudi sicer pa turisti južneje ne gredo ne z avtomobilom in ne z ladjo.

Kakor je pojasnil sredstvom množičnega obveščanja direktor hrvaških marin Dragutin Žic, je bil dosedanji letošnji stalni in tranzitni promet v vseh hrvaških marinah enak 70 odstotkom prometa v letu 1990, ki pa je bil navravnost rekorden - lanskega pa seveda sploh ne gre omenjati, saj je bila tedaj huda kriza zaradi konfliktov, ki so se iz Slovenije preko Hrvaške raztegnili na Bosno.

Ko smo že omenili Krk, ne moremo mimo njegovega dragulja - Baške, ki leži v sugestivnem zalivu na skrajnem jugovzhodnem koncu otoka, ima kar 1.800 metrov dolgo in deloma peščeno plažo, prostoren kamp Zablaće, veliki naturistični kamp Bunculuko pa še celo vrsto večjih in manjših, bolj ali manj skritih, hudo vabljivih plaž, ter številne izletniške točke vrh okoliških grebenov, od koder je prečudovit razgled tako na Velebit kakor na Prvič in bližnje otoke, kamor vozijo pastirji na pašo črede ovac (tudi pozimi).

Krk slovi tudi po Baščanski ploči, to je najstarejši jezikovno-juridični listini iz leta 1102 v glagolici, ki je razstavljena v Jurandvoru nedaleč od Baške. Predno se človek pripelje v Baško, mu kaže obiskati družinsko gostišče (konobo) Tonka sredi naselja Baščanska Draga, kjer ti poleg z živo prijaznostjo postrežejo z izvrstno morsko solato, domačim sirom in okusnim surovim pršutom pa še z marsikatero drugo dobroto.

Prav nad tem krajem leži Sveti Juraj, najstarejši zaselek na otoku, kjer je skupina slovenskih družin uredila letovanje za otroke, ki bolehajo za astmo; v resnici je tod klima kot nalašč za zdravljenje te nadloge.

F. DRAGO GAŠPERLIN

Pogled na Portorož, v ozadju hotelski kompleks Bernardin

Takšna je Baška v jugovzhodnem predelu otoka Krka

Medtem ko bi hirajoče mesto potrebovalo največjo složnost

Zamrznitev sredstev Sklada za Trst nov argument za sterilne polemike

Vest o zamrznitvi finansiranja Sklada za Trst je pred dnevi kot strela z jasnega udarila na že sicer močno prizadeto tržaško gospodarsko in politično prizorišče. Gre za temo, ki od velikega šmarna sem buri krajevno politično razpravo in se vse bolj izrojeva v neprizanesljiva medsebojna obtoževanja, medtem ko se akutna ekonomska kriza v pokrajini nezadržno poglablja in grozi, da bo povsem ušla izpod nadzora. Če je namreč doslej ta kriza v največji meri zajela javni industrijski sektor in zasebne terciarne dejavnosti, zlasti trgovino, se z zamrznitvijo finančnih sredstev Sklada za Trst pišejo črni časi tudi tako življenjsko nepogrešljivim stebrom tržaškega gospodarstva, kot sta v prvi vrsti pristanišče in industrijska cona, da ne govorimo o načrtovanih velikih javnih delih in projektih za reindustrializacijo oziroma za nadomestitev opuščenih proizvodnih dejavnosti (kot v primeru bivše rafinerije Aquila).

Na Camberjeve izjave v zvezi z zamrznitvijo sredstev Sklada za Trst je včeraj ostro reagiral tržaški območni sindikat CGIL, ki pozdravlja dejstvo, da je podtajnik »končno razumel«, da je treba probleme tržaške ekonomske prihodnosti reševati vsaj na nacionalni ravni. Sicer pa je po mnenju delavske zbornice odločitev vlade, da poseže tudi po sredstvih, namenjenih investicijam zgrešena, ker se tako ne loteva vzrokov krize, ampak nediskrimirano reže tudi tiste veje, ki so neobhodne za izhod iz nje. Tak je tudi primer Sklada za Trst, temeljnega instrumenta za upravljanje najvažnejših sektorjev tržaškega gospodarstva, ki v tem trenutku nima alternative. Po mnenju delavske zbornice CGIL zato ni dovolj zahtevati samo odmrznitev Skladovih sredstev, ampak tudi preprečiti, da bi prišel v razpravo tudi sam obstoj te institucije. In v tem smislu - zaključuje v tiskovni noti - je naravnost osupljivo, da nek vladni prestavnik, kot je posl. Camber, prostodušno izjavlja, da nima načrtov in niti domišljije, da bi se lahko lotil tega emergenčnega položaja.

Strupene puščice na račun Camberja in tržaškega demokrščanskega tajnika Tripanija - ki je »ob novici o zamrznitvi Sklada za Trst skoraj doživel infarkt« - je včeraj izstrelil tudi član deželnega tajništva DSL Spadaro, za katerega je izhod iz naraščajoče krize iskati v čim širšem konsenzu in v enotnem političnem nastopu - tako na krajevni kot na deželni in nacionalni ravni - za dosego konkretnih in prioritetno izbranih ciljev.

Kot smo že poročali, je zamrznitev sredstev, ki jih Sklad za Trst prejema iz državne blagajne, sprejela Amatova vlada 11. julija letos z zakonskim odlokom št. 433, ki nosi naslov »Nujni ukrepi za sanacijo javne finance«. Takrat se v Trstu ni nihče zganil, in to kljub dejstvu, da ima mesto tokrat prvič po 40 letih svojega predstavnika v vladi. Toda listarski prvak, podtajnik Camber, je imel očitno preveč dela s svojim bojem za »italijanstvo Trsta« in se zato ni mogel spuščati v prevelike »podrobnosti«. Kakorkoli že, tisto, kar je bilo takrat v 4. členu dekreta razbrati med vrsticami, je postalo 13. avgusta s spremembo zakonskega odloka v zakon (št. 359) že gotovost: državna blagajna je močno priprla svoje pipe in med žrtvami je neizpodbitno tudi Sklad za Trst. In to ne samo za finančni zalogaj v znesku skoraj 60 milijard lir, kolikor bi bila morala ustanova prejeti za tekoče leto, ampak tudi za skoraj 25 milijard, ki so ostale v njeni blagajni iz preteklih poslovnih dob.

Toda zadeva je še bolj zapletena, če že ne celo dramatična, če upoštevamo, da so bila letošnjemu poslovanju Sklada namenjena sredstva že razdeljena (25. junija) in da so jih mnogi prejemniki v teoriji že »porabili«: na osnovi na papirju dodeljenih sredstev so si namreč že najeli bančna posojila, za katera sedaj seveda ne vedo, kako jih bodo odplačali. Ustanova za tržaško industrijsko cono (Ezit) je na primer na rednem letnem prispevku v višini treh milijard lir, ki je med drugim njen edini javni vir prihodka, zasnovala vso svojo politiko reciklaže odsluženih proizvodnih objektov. Le-te namreč odkupi, jih prenovi in nato odda novim proizvodnim subjektom, s čimer opravlja tudi svojo temeljno institucionalno nalogo podpiranja in pomoči krajevnemu gospodarstvu. Razumljivo se je torej sedaj znašla v velikih škripcih, saj alternativnih možnosti finansiranja v tem trenutku posplošenega klestenja res ni videti.

Vladni podtajnik Camber, ki je prvi poklican, da zastopa interese svojega mesta v Rimu, si spričo tega novega udarca hirajočemu Trstu umiva roke, češ da se je pipa državne blagajne zaprla za vse in da naše mesto pač ne more biti izjema (kjer so časi, ko si je Lista kovala volilni zaklad s slogani, kot »Roma ladrona«?!). Poslanca Coloni in Bordon soglašata, da je bila zamrznitev Skladovih sredstev znana že mesece, razhajata pa se pri oceni Amatovega ukrepa: za »vladnega« Colonija je sanacija državne blagajne neizogiben, toda do konca leta tempiran korak, za »opozicijskega« Bordona pa je manever Amatove vlade neučinkovit in povsem odveč. Vsakdo torej vleče vodo na svoj mlin, kot da bi živeli na različnih planetih, ne pa v mestu, ki brez složnega nastopa ne bo samo drselo vse globlje v propad, ampak bo postopoma izgubilo tudi tisto, kar si je bilo v desetletjih z velikimi težavami priborilo. (vb)

Letos bo na sporedu že 28. izvedba

Septembra seminar za slovenske šolnike

V prvi polovici septembra bo na sporedu že 28. seminar za vzgojitelje, učitelje in profesorje šol s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem. Seminar bo potekal v treh ciklusih.

Prvi ciklus (za učitelje), ki bo 3. septembra, se bo odvijal v dveh skupinah (A in B).

Program skupine A je naslednji: od 9. do 11. ure bo Doroteja Kralj predavala na temo »Skupinsko delo - grupna dinamika«, od 11. pa do 13. ure bo Tone Baloh govoril na temo »Programiranje dela - projektno delo«.

Program skupine B pa je naslednji: od 9. do 13. ure bo Jadranka Sturm govorila o metodi dela in komuniciranja s starši. Dne 4. septembra se bosta skupini zamenjali.

V okviru drugega ciklusa bodo vsi pedagoški delavci sodelovali v eni skupini z naslednjim programom:

- 7. septembra od 9. do 13. ure predavanje prof. Silva Faturja s sodelavci na temo: »Slovenščina kot učni jezik«;
- 8. septembra od 9. do 11. ure predavanje prof. dr. Janeza Bečaja »Poti do izboljšanja dela učiteljev«; od 11. do 13. ure predavanje prof. Tomaža Skulja na temo »Vloga računalnika pri posodabljanju pouka«.
- 9. septembra bo na sporedu slovesna otvoritev seminarja z naslednjim sporedom: ob 9. uri bo prof. dr. Janko Prunk predaval o »slovenstvu včeraj, danes, jutri...«, ob 11. uri bo uradna otvoritev seminarja, ob 12. uri pa sprejem pri slovenskem konzulu.
- 10. septembra se bo seminar nadaljeval od 9. do 13. ure, in sicer s predavanjem profesorja Franca Strmčnika na temo »Individualizacija in nivojska diferenciacija pri pouku«.
- 11. septembra od 9. do 13. ure bo prof. dr. Ludvik Horvat predaval o »razvojni psihologiji mladoletnika«.
- 14. septembra od 9. do 13. ure je na sporedu predavanje dr. Danila Sedmaka s sodelavci na temo: »Podoba našega otroka«.

Tretji ciklus bo za vzgojiteljice v vrtcih in bo razdeljen v dve skupini:

- v okviru skupine A bo 15. septembra od 9. do 11. ure Marička Jamšek predavala o »pedagoški vrednosti lutke pri predšolskih otrocih«, od 11. do 13. ure pa bo Jana Kolarič govorila o »kulturi prehranjevanja v vrtcu kot pedagoškem procesu«. V skupini B pa bo od 9. do 13. ure predavanje dr. M. Pačnika »Načrtovanje vzgojnih aktivnosti za razvoj govora pri predšolskih otrocih«;
- 16. septembra se bosta skupini zamenjali, 17. septembra pa bodo udeleženci seminarja na hospitaciji v VVO Sežana.

Za učitelje (prvi ciklus) in vzgojiteljice (tretji ciklus) bodo predavanja na osnovni šoli France Bevk na Opčinah (na Trgu Monte Re št. 2). Vsa ostala predavanja bodo v Kulturnem domu v Trstu, Ulica Petronio 4.

Usklajevati vse načrtovane posege na področju tržaškega pristanišča

Deželni odbornik za prostorsko načrtovanje Gianfranco Carbone je za ponedeljek sklical predstavnike Pokrajine, tržaške in miljske občinske uprave, deželnega nadzorništva in krajevnega pristaniškega poveljstva, Trgovinske zbornice, Pristaniške ustanove in Ezita na srečanje, na katerem naj bi organsko definirali posege, ki so predvideni na različnih ravneh na področju tržaškega pristanišča.

Srečanje je neobhodno potrebno, ker je ministrstvo za okolje sklicalo predstavnike deželne uprave na sestanek, ki bo 2. septembra v Rimu. Na njem bodo ocenili oportunost - na osnovi predpisov 6. člena državnega zakona št. 349/86, ki določa splošni normativ proti škodi v okolju, poleg tega pa tudi postopek za ocenjevanje vpliva na okolje - sprejetja enotnega ukrepa o varianti regulacijskega načrta za tržaško pristanišče.

Vse namreč kaže (kot opozarja deželno upravo generalni direktor službe za ocenjevanje vpliva na okolje pri ministrstvu Costanza Pera), da bo izvajanje raznih predvidenih posegov (kot so odlagališče pri Barkovljah, obrat Monteshell, Alusuisse in bivša Saicil, skladišče SILONE in načrt Polis) spremenilo podobo teritorija. Zaradi tega bi bilo potrebno preveriti, ali je potrebno uvesti postopek o kompatibilnosti z okoljem za uresničitev novih del v pristanišču.

Deželni odbornik Carbone je zato mnenja, da bodo morale najbolj zainteresirane ustanove (se pravi pokrajinska ter tržaška in miljska občinska uprava) na ponedeljkovem sestanku pred rimskim srečanjem na ministrstvu za okolje predlagati jasna določila o prioriteti raznih pobud, ki zadevajo mestno pristaniško območje. To bi lahko bila priložnost - poudarja odbornik Carbone - da bi mesto pokazalo, v kolikšni meri je zmožno izbirati in kakšna je volja po koordinaciji med zainteresiranimi ustanovami.

Na sliki (foto Križmančič) **tržaško pristanišče.**

Na Krmenki prvi praznik dolinske sekcije SKP

Drevi se na prireditvenem prostoru na Krmenki začenja prvi praznik dolinske sekcije Stranke komunistične prenove: poletna prireditev na prostem se bo ob večernem plesu, kulturnih pobudah in nepogrešljivih kioskih z jedmi in pijačami zvrstila v vseh teh dneh do vključno torka, 1. septembra, zvečer. Že drevi, nato še jutri in v soboto zvečer bo za ples in zabavo igral ansambel Lojzeta Furlana, v ostalih dneh pa bo gost festivala SKP na Krmenki skupina bratov Krt, že »stari znanec« poletnih šagrskih prireditev društev iz naše bližnje okolice. Ob tem gre posebej omeniti ponedeljkov večer, ko bo ansambel iz Kamnika ponudil glasbeno-plesni repertoar, posvečen predvsem mladini.

Nedeljski popoldan bo kot običajno ob teh priložnostih zaživel v znamenju kulturnega sporeda, ko bo (z začetkom ob 18.30) na vrsti koncert Pihalnega orkestra Breg iz Doline pod vodstvom Renza Muscovija. Še pred večernim plesom pa bosta občinstvu spregovorila tov. Stojan Spetič, slovenski senator v prejšnji mandatni dobi, sedaj pa tržaški pokrajinski svetovalec, in Pierluigi Neri, svetovalec Dežele Umbria in član državnega vodstva stranke.

V nedeljo zvečer bo na vrsti tudi nagrajevanje najboljših izdelkov otroškega in mladinskega likovnega ex-tempore, ki se bo odvijal že v soboto, 29. t.m., popoldne, točneje od 16. ure dalje, na prireditvenem prostoru na Krmenki. K pobudi so vabljeni mladi in najmlajši, ustvarjali pa bodo na temo »Kako bi rad živel na tem svetu?«, ki prav gotovo ponuja dovolj široko mavrico tematskih izbir je obenem nadvse aktualna.

Večdnevni praznik dolinske sekcije SKP se vabljivo ponuja tudi glede gastronomske ponudbe: poleg tradicionalnih šagrskih jedi, bodo namreč na voljo še druge poslastice na žaru, posebej pa bo mladina upravljala kiosk s toplimi sendviči. (dam)

Kdo ogroža italijansko identiteto Trsta?

Kot je znano, je prvi »primarni cilj«, ki si ga zastavlja nova tristrankarska večina na Občini »zaščita italijanske identitete Trsta«. To dejstvo je glede na hudo gospodarsko krizo, ki pretresa mesto, in na velike spremembe, ki so v teku v Evropi in v svetu, že dalo povod za vrsto bolj ali manj ironičnih komentarjev, mimo ironije pa bi tisti nesrečni odstavek v občinskem programu lahko bolj realistično tolmačili kot nekakšen davek, ki so ga sile nove večine plačale misovskim neofašistom za njihovo podporo odboru ne samo na Občini, kjer je bila »črna pomoč« vsaj številčno nerelevantna, pač pa tudi na Pokrajini, kjer so trije glasovi MSI za Crozzolijev odbor omogočili izvedbo znanega manevra za vsaj začasno preprečitev novega predčasnega razpusta pokrajinske skupščine.

Čeprav je vsakemu treznemu človeku povsem jasno, da italijanstva Trsta dandanes prav nihče ne ogroža, pa se vendarle najde kdo, ki je trdno prepričan, da je zaščita italijanstva še kako potrebna, da ni samo krilatica ali propagandni slogan, ampak resnični »primarni cilj«. Mislimo seveda na listarskega deželnega svetovalca Gambassinija, ki je v krajevnem tisku razčlenjeno »dokazal«, kdo in kako ogroža tržaško italijanstvo.

»Grožnje italijanstvu Trsta,« piše Gambassini, »obstajajo in bodo vedno obstajale zaradi naslednjih razlogov: 1. neustavljivo demografsko nazadovanje Trsta ustvarja pogoje, da bodo to vrzel vedno bolj skušala zapolniti prebivalstva z Vzhoda in še posebno slovanska, tudi pod silo negotovih razmer v svojih državah in v raznih bivših jugoslovanskih republikah (njihove avantgarde pa so begunci, slovenski delavci, šolarji z onstran meje itd.); 2. pritisk združenj in politiziranih slojev slovenske manjšine v relansiranju nesprejemljivih zahtev ni bil nikoli tako močen kot danes: dokaz temu je uradno predstavništvo Sama Pahorja v občinskem svetu; 3. Trst je že danes obdan od etnične meje na Krasu, slovenske komponente pa celo sanjajo o avtonomni občini na Opčinah, da bi tudi formalno sklenile ta obroč; 4. novi vladi Slovenije in Hrvaške ne kažeta nobene pripravljenosti ponovno obravnavati zločine, ki jih je zakrivil titoistični režim proti našim beguncem, nasprotno, neonacionalistična stališča vlad onstran meje ne dopuščajo pričakovanj o možnosti prijateljskih, ampak razumnih ponovnih pogajanj za Osimski sporazum; 5. tisti, ki pravijo, da nihče ne ogroža iztalijanske identitete Trsta, so isti ljudje, ki se zavzemajo za čimprejšnji vstop Slovenije in Hrvaške v EGS, kar pa bi glede na svobodo in absolutno mobilnost kateregakoli premika prebivalstva pomenilo, da bi bil Trst takoj zaseden in preplavljen.«

Citat Gambassinijeve proze je bil sicer dolg, vendar se nam je zdelo primerno naše bralce seznaniti s tem, kaj misli eden od vodilnih mož iz vrst stranke, ki ima danes glavno besedo pri upravljanju mesta. Komentar pa prepuščamo tistim, ki imajo možnost, da s konkretnimi političnimi dejstvi zavračajo takšna stališča. (tm)

Če je raba slovenščine dovoljena v Doberdobu mora biti tudi v Trstu

Kar je dovoljeno v Doberdobu, mora biti tudi v Trstu. In če je Deželno upravno sodišče (TAR) pred kratkim razsodilo - in razsodbo podkrepilo z vrsto pravnih argumentov - da je raba slovenščine v občini Doberdob povsem legitimna, je na dlani, da je protizakonito početje tistih, ki so v tržaškem občinskem svetu onemogočili slovenskim občinskim svetovalcem, da bi ne samo govorili v slovenščini, ampak celo izrekli kratek pozdrav v tem jeziku.

Tržaški občinski svetovalec Slovenske skupnosti Samo Pahor je prav včeraj v skladu s protokolom dostavil županu in glavnemu tajniku Občine, v vednost pa tudi načelnikom svetovalskih skupin in svetovalcem ter tržaškemu prefektu kopijo razsodbe Upravnega sodišča Dežele Furlanije-Julijske krajine v zvezi z rabo slovenščine v Občini Doberdob. S to razsodbo, kot smo v našem dnevniku obširno poročali, je TAR razveljavil ukrep, s katerim je Osrednji nadzorni odbor razveljavil nekatere odstavke novega statuta Občine Doberdob, ki so predvidevali rabo slovenščine.

V svojem spremnem pismu je Pahor pozval vse občinske svetovalce, naj si skrbno preberejo razsodbo Deželnega upravnega sodišča, da ne bi »bili soodgovorni za nezakonite sklepne akte«. Razsodba namreč določa popolno legitimnost rabe slovenščine s strani pripadnikov manjšini tem, kjer obstajajo ustrezne strukture. V Trstu take strukture prav gotovo obstajajo, saj razpolaga Občina že od leta 1968 s posebnim prevajalskim uradom za slovenščino, katerega osebje je med drugim tudi vešče simultanega prevajanja. Ta urad že dolgo opravlja prevajalsko službo v izvoljenih skupščinah in drugih telesih, ki spadajo v pristojnost Občine, kot so rajonski sveti, upravne skupščine občinskih in konzorcialnih podjetij, gorske skupnosti itd.

V svojem spremnem pismu Pahor obnavlja dogodke iz zadnjih sej občinskega sveta, ko je predsedujoči preprečil celo pozdrave in citate v slovenščini ter odvzel besedo slovenskim svetovalcem ali celo prekinil sejo. Razsodba TAR zdaj še enkrat pojasnjuje - s sklicevanjem na državne zakone in na razsodbe Ustavnega sodišča - da raba slovenščine nikakor ne more biti označena kot »provokacija« ali »oltrancizem«, vsekakor pa da »na noben način ne krši nobenega legitimnega interesa svetovalcev italijanskega jezika«, kot pravi v pismu predstavnik Slovenske skupnosti.

Prof. Pahor je tudi formalno pozval občinsko upravo, naj se pravočasno - se pravi pred prihodnjo sejo občinskega sveta, ki bo verjetno v drugem tednu septembra - »prilagodi obstoječim predpisom italijanske Republike glede uradne rabe slovenskega jezika s strani pripadnikov slovenski manjšini v Italiji«. V nasprotnem primeru bo treba pač postopati, pravi Pahor, da bo spet vzpostavljena legitimnost.

Bruno Križman je s svojimi diapozitivi »popeljal« otroke v Novi svet

V NŠK včeraj izžrebali nagrajenca kviza »Kolumb in doba odkritij«

Včeraj popoldne so v Narodni in študijski knjižnici ob dokaj številni prisotnosti udeležencev, soparnemu vremenu navkljub, izžrebali tržaške nagrajence mednarodnega knjižnega kviza *Kolumb in doba odkritij*, ki ga je pod pokroviteljstvom UNESC-a pripravilo nemško društvo Stiftung Lesen. K pobudi je pristopilo deset evropskih držav in med temi tudi Slovenija, ki je k sodelovanju pritegnila šolarje in dijake tukajšnje slovenske manjšine.

Kot je v uvodnem nagovoru povedala Ksenija Majovski, je bilo treba žrebanje opraviti še v tem počitniškem mesecu, kajti rok za predstavitev odgovorov je zapadel včeraj, do 1. septembra pa je treba vse rešitve dostaviti v Ljubljano. Od tod jih bodo poslali v Mainz, kjer bodo med vsemi izžrebali srečneže, ki se bodo udeležili mednarodnega bralnega tabora, verjetno v Španiji. Tržaški nagrajenec pa bo 17. septembra na *Dan zlatih knjig* povabljen na izlet v okolico Ljubljane.

Čeprav so NŠK k pobudi povabili nekoliko pozno, je bil odziv osnovnošolcev in srednješolcev uspešen, tudi zahvaljujoč se prijazni pomoči slovenskega osebja Šolskega skrbništva. Prišlo je kar 56 rešitev, točnih pa jih je bilo 54. Med temi so najprej izžrebali dobitnike štirih tolažilnih nagrad, ki jih je podarila pomorska agencija *Mediterranea*, nato pa še glavnega nagrajenca. Tolažilne nagrade so prejeli Tanja Tomaselli, Tamara Giorgi, Mitja Košuta in Valentina Battigelli, na izlet v Ljubljano pa bo odšla Mirjam Čermelj.

Žrebanje je bilo seveda višek kratke prireditve, ki so jo popestrili še s diapozitivi »popotnika« Bruna Križmana **(na sliki Davorina Križmančiča)**. Letošnja tema knjižnega kviza je bilo odkritje Amerike, zato je tudi Bruno Križman prisotne povedel na potovanje po novi celini od severa do juga, za vodilno rdečo nit pa je izbral svoje stike s tamkajšnjimi domorodnimi prebivalci in na kratko opisal, kako živijo sedaj.

Najprej se je ustavil na Kubi, od koder se je začel zmagoviti pohod španskih konkvistadorjev na Jukatan in po vsej Srednji in Južni Ameriki. Domoroodno prebivalstvo Kube so evropski osvajalci kaj kmalu iztrebili, podobna usoda je zadela tudi Indijance v ZDA, ki so maloštevilni in živijo večinoma v rezervatih v New Mexicu, Arizoni in Nevadi. Večinoma so pripadniki plemena Navajo. V Srednji in Južni Ameriki so Indiosi številnejši, v nekaterih državah so celo v večini, vendar pa nimajo nikakršne politične ali gospodarske moči. Tudi njihovi jeziki niso nikjer priznani, le v Paragvaju vsi, tudi belci govorijo guaranì. Poleg revščine jih tlačijo bolezni, visoka otroška umrljivost, nepismenost, prenaseljenost velikih mest. Ob Križmanovem pripovedovanju so se vrstile še podobe iz Mehike, Gvatemale, Argentine, Peruja, Čila, Bolivije in Paragvaja. Čeprav je pripovedovalec podal pretresljivo sliko o življenju tega prebivalstva, je svojim poslušalcem vseeno priporočil potovanje v Novi svet zaradi prostranih planjav, visokih gora, globokih prepadov, ogromnih rek. Tam je vse neverjetno večje kot v Evropi, je povedal, a tudi čar starih, pa čeprav neovrednotenih kultur, je nepozaben.

Preden so se po žrebanju udeleženci včerajšnjega srečanja razšli, se je Ksenija Majovski vsem priporočila za obisk v knjižnici, saj so pri reševanju kviza lahko spoznali, kolikšne vire vsakovrstnih in tudi dobro urejenih informacij lahko nudi. *(bov)*

Po sklepu deželnega odbora FJK

Preko Friulie do tehnične analize o položaju Lloyda

Problem Tržaškega Lloyda oziroma sedeža nove plovne družbe, ki bo po nedavni odločitvi Irijeve finančne družbe Finmare nastala z njegovo spojitvijo z genovskim brodarjem Italia di Navigazione, je bil včeraj na dnevnem redu zasedanja deželnega odbora Furlanije-Julijske krajine. Razprava je stekla na osnovi uvodbega poročila odbornika za načrtovanje Gianfranca Carboneja, ki je obudil časopisne vesti iz zadnjih tednov in orisal sklepe ozioma usmeritve finančne družbe Finmare.

Deželni odbor je vsekakor vzel v vednost, da odbornik za prevoze Gianfranco Cruder tačas pripravlja o vsej zadevi razčlenjeno poročilo, ki ga bo v prihodnjih dneh posredoval ustrezni permanentni komisiji deželnega sveta. Na koncu pa je odbor svojemu podpredsedniku in deželnemu odborniku za industrijo Ferrucciu Saru zaupal nalogo, da preko deželne finančne družbe Friulia zbere vse razpoložljive podatke o zadnji bilanci in trenutnem finančnem položaju Tržaškega Lloyda.

Pri komentiranju ocen, ki so prišle iz razprave članov deželnega odbora, je odbornik Carbone opozoril, da je treba ponovno na vsak način uveljaviti realno tezo o tem, da je obstoj Lloyda v Trstu neobhoden za celotno gospodarstvo v pokrajini, v katerega je plovna družba med drugim globoko integrirana. V ta namen je po njegovem mnenju zelo pozitivna tudi pritegnitev - sicer čisto tehničnega značaja - deželne finančne družbe Friulia k analizi ekonomskih in tržnih problemov, kot tudi poslovnega zdravja tržaškega javnega ladjarja.

Vinogradniki morajo prijaviti zalogo vina

Kmečka zveza obvešča vinogradnike, da morajo tudi letos prijaviti morebitne ostanke vina, ki jih imajo na zalogi dne 31. avgusta ob 24. uri. Zaloga vina tega dne mora biti razvidna tudi na hrbtni strani letne prijave vina, oziroma na registru za komercializacijo.

V prijavi morajo biti navedene količine namiznega vina in vina z zaščitenim poreklom (malvazija, teran in kraška črnina). Kdor ne bo prijavil ostankov vina v zalogi, ne bo mogel teh zalog prodati v nobenem primeru. Prijave je treba vložiti v urade tiste občine, kjer se nahaja klet in sicer najkasneje do 6. septembra.

Kmečka zveza bo svojim članom izpolnjevala prijave na sedežu v Trstu in v podružnicah v Nabrežini (v torek, 1. septembra) in na Opčinah (v četrtek, 3. septembra) ter na dolinskem županstvu, v sredo, 3. septembra, od 12. do 14. ure.

KZ nadalje obvešča, da morajo interesenti s seboj prinesti zadnjo prijavo vina.

Tokrat se je oglasil Franco Di Piazza

Spet polemike v vrstah tržaške federacije PSI

V vrstah socialistične stranke se nadaljuje polemika o izbirah strankinega vodstva med pogajanji za obnovo tržaških krajevnih uprav in o samem načinu vodenja stranke. Po podpredsedniku IACP Zigrinu, ki je pred dnevi v zvezi s prigodami v pokrajinskem svetu celo namignil na nekakšen »fašistični socializem«, ki naj bi bil na obzorju, se je včeraj oglasil Franco Di Piazza, ki v tržaški PSI predstavlja komponento bivših socialdemokratov. Di Piazza bi želel ustvariti »socialistični, reformistični, demokratični in liberalni blok«, v katerem bi PSI spet odigravala svojo naravno levičarsko vlogo.

Predstavnik PSI je obžaloval, da so bili novi socialistični odborniki izbrani brez posvetovanja s strankinimi organizmi, pa tudi izrazil prepričanje, da je zavezništvo z Listo za Trst že dalo svoje sadove in da je sedaj dotrajano. Za bodočnost je po njegovem treba fantazije in novega poleta, da ne bi ostali vezani na voz LpT in KD, potrebna pa je tudi zamenjava strankinih vodstvenih kadrov, da bi tako spoštovali voljo volilcev. kot je prišla jasno do izrazza 5. aprila in 7. junija.

Bivši socialdemokratski predstavnik se je spustil tudi v polemiko z glasilom PSI »Avanti«, ki v teh dneh objavlja hude napade na milanskega sodnika Di Pietra, glavnega nosilca sodne preiskave o podkupninah v Milanu: »Ne smemo z nedokazanimi obtožbami kriminalizirati tiste, ki opravljajo samo svojo dolžnost,« je dejal. »Sodstvu je treba pustiti, da opravi svoje, tako da bodo tisti, ki so zgrešili, za to tudi plačali.«

Tržaška občina razpisala natečaj za 14 mest občinskih grobarjev

Tržaška občina obvešča, da je razpisala javni natečaj na podlagi izpitov za sprejem v službo 14 takoimenovanih »sodelavcev pri službi — dodeljenih grobarski službi« (s 4. kvalifikacijsko stopnjo). Od skupnih 14 novih delovnih mest grobarjev jih je deset na razpolago vpisanim v brezposelne sezname (pet od teh mest je po natečaju rezervirano za delavce podjetij iz severovzhodnih italijanskih dežel, ki že najmanj 12 mesecev prejemajo izredno dopolnilno blagajno na podlagi list mobilnosti, eno mesto pa je namenjeno poklicnim vojakom, ki nameravajo prenehati svoj poklicni odnos z vojsko in se zaposliti v civilni družbi. Štiri delovna mesta so namenjena uslužbencem, ki so že zaposleni v drugih službah.

Natečaja se lahko udeležijo ljudje mlajši od 40 let, razen v primerih, ki jih izrecno dopušča zakon. Zahtevana je obveznošolska izobrazba za tiste, ki so se rodili po 31. decembru 1951, za starejše pa osnovnošolska. Udeleženci morajo imeti vozniško dovoljenje kategorije B (za osebni avtomobil) in vse druge rekvizite, ki so predvideni za sprejetje v javno službo.

Rok za prijavo prošenj zapade nepreklicno 26. septembra 1992. Vse nadaljnje informacije in kopijo razpisa natečaja posreduje Oddelek 3 — Osebje Tržaške občine, tel. 6754429 (ob uradnih urah).

Štiri leta ječe razpečevalcu mamil

Mlad razpečevalec mamil je bil včeraj obsojen na štiri leta zapora in na 30 milijonov lir denarne kazni zaradi posesti in razpečevanja heroina. Eugenia D'Alessandra, ki stanuje v Androni S. Cilino 1, je obsodilo tržaško kazensko sodišče, ki mu je predsedoval sodnik Trampus. Skupaj z D'Alessandrom je sedel na zatožni klopi tudi njegov prijatelj, ki pa ga je sodišče oprostilo.

Na tržaški preturi pa je bil včeraj obsojen na 4 mesece ječe 29-letni Paolo Antonio Belvedere. Mladeniča je v noči med ponedeljkom in torkom v Ul. S. Maurizio zasačila policijska izvidnica med poskusom kraje motornega kolesa.

Hitra zdravniška pomoč 118 izzvala »helikoptersko vojno«

Uvedba nove vsedeželne številke za hitro zdravniško pomoč 118 je sprožila pravcato »helikoptersko vojno«. Italijansko podjetje helikopterjev Agusta je vložilo priziv na deželno upravno sodišče TAR iz protesta zoper zadržanje dežele Furlanije-Julijske krajine, ker ni izbrala za hitre posege helikopterja tipa Agusta potem ko se je bila pred dvema letoma že okvirno odločila za nakup tega italijanskega helikopterja.

Dežela je svojčas poverila ronškemu podjetju Elifriulia nalogo o nakupu helikopterja za hitre posege 118. Le-ta je deželni upravi svetovala nakup helikopterja podjetja Agusta. Dežela je pripravila že sklep o nakupu helikopterja italijanskega podjetja, pred kakim mesecem pa je izdala drug sklep (vedno na priporočilo Elifriulie), tokrat za nakup helikopterja Ecureuil francoske družbe Aerospaciale. Dežela je zagovarjala ta sklep, češ, da je francoski helikopter cenejši in da povsem odgovarja za opravljanje predvidenih nalog, kakršno je na primer reševanje.

Po mnenju izvedencev podjetja Agusta je francoski konkurent Ecureuil AS 355 sicer soliden, saj lahko leti dokaj visoko in doseže hitrost 200 km na uro, ni pa primeren za nočne polete in za polete z omejeno vidljivostjo. Prav zato so italijanski izvedenci prepričani, da bi bila izbira helikopterja Agusta primernejša.

Srečku Verši v spomin

Niti mesec dni ni minilo, odkar smo se bivši partizanski borci poslovili od dveh tovarišev-soborcev, in že nas je po dolgoletni in mučni bolezni zapustil tudi Srečko. V ponedeljek smo ga množično pospremili na zadnji poti.

Srečko Verša, Prosečan po rodu, star 67 let, se je rodil v skromni družini, a je bil vzgojen v narodno-naprednem duhu.

Prvič je fašistično nasilje nad našim ljudstvom okusil februarja 1943, ko je bil, skupno s drugimi slovenskimi fanti, odpeljan v tim. Battaglione Speciale v Južno Italijo, z namenom, da bi preprečili množičen odhod v partizane. To je oblastem uspelo le za nakaj mesecev.

Ob polomu Italije se je Srečko vrnil domov in se novembra 1943 povezal z bratom Jožetom, aktivistom OF. 2. februarja se je odločil za odhod v partizane v sestav Južno Primorskega odreda kot obveščevalec. Julija istega leta je bil premeščen na Komando Mesta Sežana v Mihajlih nad Škrbino na Krasu, kjer je opravljal dolžnost kurirja vse do osvoboditve. Demobiliziran je bil 5. maja 1945. V času partizanstva je sodeloval pri akcijah proti Nemcem in Salojevcem v Kobdilu, Prvačini in pri zasedi na zloglasnega SS-ovca Kettnerja pri Trnovci v zgoniški občini.

Po končani vojni se je zaposlil in si ustvaril družino. Aktivnost njegovih sinov na kulturnem delu na Proseku, je dokaz, kako jih je skupaj z ženo vzgajal.

Za njegove zasluge med NOB je oktobra 1988 (ob 40-letnici) prejel »zlati spominski znak« podeljen od Domicilnega odbora Goriškega Vojnega Področja.

Ob odprtem grobu (po cerkvenem obredu) mu je MPZ Vasilij Mirk v slovo zapel partizansko Smrt v Brdih in drugo žalostinko.

Ženi Olgi ter sinovoma Brunotu in Marjanu izreka iskreno sožalje sekcija VZPI-ANPI, katere član je bil pokojni od nastanka. (M.Br.)

razstave

V kavarni Caffè degli specchi je na ogled razstava kraških pokrajin slikarke LILI LUPIERI. Razstava bo odprta do 13. septembra.

V galeriji Muzeja Revoltella v Ul. Diaz 27 je na ogled razstava "Od Canove do Burrija - Muzej se predstavlja".

Na Gradu sv. Justa - Bastione fiorito je odprta retrospektivna antološka razstava kiparja GIUSEPPEJA NEGRISINA. Razstava bo odprta do nedelje, 30. t. m. od 10.00 do 12.30 in od 16.30 d0 19.00.

V kavarni Stella polare razstavlja svoja dela slikarka ZORA KOREN SKERK. Razstava bo odprta do konca avgusta.

Pri Briščikih 9/A je odprta umetnostna galerija in razstava umetnostne obrti v kraškem marmorju PAVLA HROVATINA.

V galeriji »Fine arts room« v Ul. della Guardia 16 je na ogled razstava umetniških T-Shirts, izdelanih v serigrafskem ateljeju laboratorija »P«. Razstava bo odprta še danes od 19. do 21. ure.

koncerti

Gledališče Verdi
Simfonična sezona '92

Do 4. septembra lahko potrdite abonma; do 7. septembra vpisovanje novih abonmajev. Prodaja vstopnic za vse koncerte od 8. septembra dalje pri blagajni gledališča Verdi na Trgu Unità (zaprta ob ponedeljkih).

Blagajna gledališča Verdi bo zaprta do 1. septembra.

Grad sv. Justa
Straordinario estivo

V nedeljo, 30. avgusta, ob 21.30 celovečerni koncert skupine PITTURA FRESKA.

Predprodaja vstopnic pri osrednji blagajni UTAT v Pasaži Protti.

kino

ARISTON - 21.15 **La casa nera**, r. Wes Craven.
EXCELSIOR - Zaprto zaradi počitnic.**EXCELSIOR AZZURRA** - Zaprto zaradi počitnic.
NAZIONALE I - 18.30, 20.15, 22.15 **Le mani della notte**.
NAZIONALE II - 16.30, 22.15 **Il fuoco tra le gambe**, □□
NAZIONALE III -17.00, 19.30, 22.00 **Vite sospese**, i. Michael Douglas, Melanie Griffith.
NAZIONALE IV - 16.30, 18.20, 20.15, 22.15 **Ferro e seta.**
GRATTACIELO -Zaprto.
MIGNON - Zaprto zaradi počitnic.
LJUDSKI VRT - 21.00 **Bianca e Bernie nella terra dei canguri**.
EDEN - 15.30, 21.30 **Le malizie della marchesa**, porn., □□
CAPITOL - 17.30, 19.00, 20.30, 22.10 **Tutto può accadere**, r. John Hughes.
LUMIERE - Zaprto zaradi počitnic.
ALCIONE - 21.00 **Garage Demy**, r. A. Varda.
RADIO - 15.30, 21.30 **Sorelline viziose tutto sesso** , porn. □□.

Prepovedano mladini pod 14. letom □ - 18. letom □□

včeraj - danes

Danes, ČETRTEK, 27. avgusta 1992
MONIKA

Sonce vzide ob 6.20 in zatone ob 19.52 - Dolžina dneva 13.32 - Luna vzide ob 5.23 in zatone ob 19.09.

Jutri, petek, 28. avgusta 1992
AVGUŠTIN

PLIMOVANJE DANES: ob 3.45 najnižja -62 cm, ob 10.13 najvišja 51 cm, ob 16.08 najnižja -36 cm, ob 21.57 najvišja 47 cm.

VREME VČERAJ: temperatura zraka 27,5 stopinje, zračni tlak 1018,3 mb ustaljen, brezvetrje, vlaga 59-odstotna, nebo jasno, morje skoraj mirno, temperatura morja 26,1 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Veronica Cenzon, Davide Marin, Lorenzo Livieri.

UMRLI SO: 94-letna Alberta Angela Liechti Saldarini, 65-letna Lilvia Rossi, 93-letna Anita Buttazzoni, 63-letni Sergio Baldassi, 96-leta Aurelia Angeli, 69-letna Angela Persi, 68-letna Franca Lamponi, 69-letna Stella D'Alto, 86-letna Maria Perissin, 82-letni Guido Argenti, 82-letna Marcella Troiani, 61-letni Giuseppe Mannino, 88-letni Silvio Alesani, 72-letni Bruno Tamos, 84-letni Giuseppe Larizza, 78-letna Antonietta Della Riccia, 81-letni Vladimiro Grison, 80-letni Giovanni Primosi, 79-letna Giorgina Gurisatti.

SLUŽBA LEKARN
Od ponedeljka, 24., do nedelje, 30. avgusta 1992

Normalen urnik lekarn: od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00
Trg Goldoni 8 (tel. 634144), Ul. Revoltella 41 (tel. 947797), Ul. Flavia 89 - Žavlje (tel. 232253).
ZGONIK (tel. 229373) - samo po telefonu za nujne primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30
Trg Goldoni 8, Ul. Revoltella 41, Ul. Tor S. Piero 2, Ul. Flavia 89 - Žavlje.
ZGONIK (tel. 229373) - samo po telefonu za nujne primere.

NOČNA SLUŽBA
Lekarna odprta od 20.30 do 8.30.
Ul. Tor S. Piero 2 (tel. 421040).

ZA DOSTAVLJANJE ZDRAVIL NA DOM TEL. 350505 - TELEVITA

URAD ZA INFORMACIJE KZE
Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure - tel. 573012.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA
Nočna služba od 20. do 8. ure tel. 7761, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

menjalnica

26. 8. 1992

TUJE VALUTE	FIXING MILAN	BANKOVCI TRST
Ameriški dolar	1073,650	1040.—
Nemška marka	764,350	753.—
Francoski frank	223,930	222.—
Holandski florint	678,270	665.—
Belgijski frank	37,102	35,50
Funt šterling	2133,100	2130.—
Irski šterling	2018.—	1990.—
Danska krona	197,410	195.—
Grška drahma	6,143	5,90
Kanadski dolar	902,750	870.—
Japonski jen	8,597	8,55

TUJE VALUTE	FIXING MILAN	BANKOVCI TRST
Švicarski frank	854,550	853.—
Avstrijski šiling	108,550	106.—
Norveška krona	193,040	190.—
Švedska krona	209,020	205.—
Portugalski eskudo	8,789	8,40
Španska peseta	11,773	11,25
Avstralski dolar	766,550	730.—
HUF	—	10.—
ECU	1544,850	—
Slovenski tolar	—	13,25
Hrvaški dinar	—	3.—

BCTKB BANCA DI CREDITO DI TRIESTE TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
Telef.: Sedež 040/67001
Agencija Domjo 831-131
Agencija Rojan 411-611
Filiala Cedad 0432/730-314

gledališča

Miramarski park

Do vključno 15. septembra se bodo vrstile predstave LUČI IN ZVOKI.

Jutri, 21.00 predstava v nemščini in ob 22.15 predstava v italijanščini.

Ponovitev v soboto, ob 21.00 in ob 22.15 predstavi v italijanščini.

razna obvestila

Zbor Jacobus Gallus Trst obvešča člane in vse, ki bi se mu radi pridružili, da so se pričele vaje za novo sezono za moški in ženski zbor. Za informacije telefonirati na številko 382978.

Foto skupina in druge organizacije prirejajo 1. fotografski ex tempore Idrija 92, ki bo 29. in 30. avgusta v Idriji ob čipkarskem prazniku. Pravilniki so na razpolago v Tržaški knjigarni.

Skupina Sončni žarek pod pokroviteljstvom Zadružnega centra za socialno dejavnost prireja za predšolske in osnovnošolske otroke od 31. 8. do 11. 9. poletni center v Brojenci pri Križu (ob morju). Informacije in vpisovanja na tel. št. 360324 ali osebno na sedežu zadruge v Ul. Cicerone 8/B v uradnih urah.

Praznovanje župnijskega zavetnika sv. Jerneja v Mačkoljah v nedeljo, 30. t. m.: ob 10.30 slovesna peta maša z ofrom, namenjenim postavitvi ogrevanja v cerkvi. Popoldansko bogoslužje se bo nadaljevalo ob 17. uri s petimi litanijami Matere božje in blagoslovom vseh vrst vozil. Sledil bo govor g. Rada Čuka, župnika s Predloke, in nastop kvarteta Capris iz Kopra s črnskimi duhovnimi pesmimi. Za družabno srečanje bo igral domači ansambel Ogenj in led. Vabljeni.

Stranka komunistične prenove - Krožek Kras vabi člane in simpatizerje na obračun Praznika v Zgoniku, ki bo danes, 27. t. m., ob 20. uri v gostilni Guštin v Zgoniku.

1. septembra ob 20. uri bo na sedežu Mladinske skupine Pinko Tomažič (stavba TPPZ) v Bazovici pripravljalni sestanek za Praznik v Bazovici, ki bo 12. in 13. septembra.

SK Brdina organizira zimovanje s silvestrovanjem na Rogli. Informacije na tel. št. 212859 in 226271.

Počitnice v septembru

Zakaj pa ne. V letoviških krajih je manj gneče, vročina je znosnejša, promet na cestah manj gost. Ti to dobro veš in si izbral to obdobje za tvoj oddih. Ker si moder prav gotovo nisi pozabil sporočiti Primorskemu dnevniku (tel. 7796600 od 13. do 19. ure) vsaj štiri dni pred odhodom naslov kraja, kjer boš letoval. Zelo enostavno in tvoj dnevnik te bo spremljal tudi med počitnicami.

razne prireditve

7. tradicionalno srečanje harmonikarjev Primorske bo v Senožečah v nedeljo, 30. avgusta, ob 17. uri. Prijave sprejema ZKO Sežana (tel. 067 73736) in KC Kosovel Sežana (tel. 067 73355), oziroma uro pred nastopom.

Stranka komunistične prenove občine Dolina priredi PRAZNIK NA KRMENKI od 27. avgusta do 1. septembra. Delovali bodo dobro založeni kioski, za ples bosta igrala ansambla Furlan in Krt, bogata loterija in otroški ex tempore.

Zadruga Ban v sodelovanju s SKD Grad prireja ŠAGRO POD KOSTANJI na vaškem trgu pri Banih, ki bo jutri, 28., v soboto, 29., in nedeljo, 30. t. m.

SKD Igo Gruden priredi Praznik piva na Sokolovem igrišču 28., 29. in 30. avgusta. Igrala bosta ansambla Lapos in Happy Day.

šolske vesti

Na liceju Prešeren se bodo začeli popravni izpiti v torek, 1. septembra, ob 8.30. Razpored je na oglasni deski.

Na pedagoškem liceju Anton Martin Slomšek se bodo začeli popravni izpiti v torek, 1. septembra, ob 8.30. Razpored je izobešen na oglasni deski.

Glasbena matica Trst sprejema vpise novih gojencev za šolsko leto 92/93 vsak dan, razen ob sobotah, od 9. do 11. ure od 1. 9. do 16. 9. v Ul. R. Manna 29. Za informacije tel. na št. 418605.

prispevki

Ob 6. obletnici smrti predrage žene in mame Santine Baretto darujejo mož in hčeri 100.000 lir za Sklad Mitja Čuk.

V spomin na Alfreda Albija darujeta Edi in Gina Kemperle 20.000 lir za MPZ Vasilij Mirk.

V poč. spomina Srečka Verše darujeta Laura in Ivan Ban 30.000 lir za MPZ Vasilij Mirk.

V spomin na dragega Srečka Veršo daruje družina 100.000 lir za MPZ Vasilij Mirk, 100.000 lir za Godbeno društvo Prosek, 50.000 lir za FC Primorje, 50.000 lir za KD Prosek in 50.000 lir za vzdrževanje spomenika NOB na Proseku.

V spomin na Ivanko Hrovatin daruje Irma Kraus 50.000 lir za SKD Tabor.

mali oglasi

OSMICO ima odprto Emil Purič, Repen 15.
OSMICO je odprl Živec v Koludrovci.
OSMICO je odprl Jožko Colja, Samatorca 21.
DANES odpre osmico v Dolini Pepi Sancin (Šarnek). Toči belo in črno vino.
KRATKODLAKE istrske goniče, stare 5 mesecev, prodam. Kočevar, Kastelec št. 7, tel. (066) 59644.
PRODAM mladiča pasme fox terrier, starega 4 mesece, z rodovnikom. Tel. od 8. do 17. ure na št. (0481) 530332 - Manuela.
VOLVO 740 turbo intercooler, letnik 85, ABS, klima, pomična streha, prodam. Tel. tajnica 827493 ali ob delavnikih 366633 - Vali v uradnih urah.
PRODAJAM golf cabriolet, letnik 1982, v odličnem stanju. Telefonirati na št. 214763 ali 393148 ob delovnem urniku.
PRODAM knjige za vse razrede znanstvenega liceja. Tel. na št. 632463.
PRODAM knjige za 1. in 2. razred DTTZ Žiga Zois, oddelek za knjigovodje. Tel. na št. 232223, ob uri obedov.
VAJENCA išče mesnica v središču mesta. Zainteresirani naj se javijo na tel. št. 365433 in 362949 - v uradnih urah.
VAJENKO išče pekarna Čok na Opčinah. Zainteresiranke naj se javijo v trgovini ob delovnih urah, tel. 213645.

ŠPORT • GLEDALIŠČE • KINO • ŠPORT • GLEDALIŠČE

PROST VSTOP S

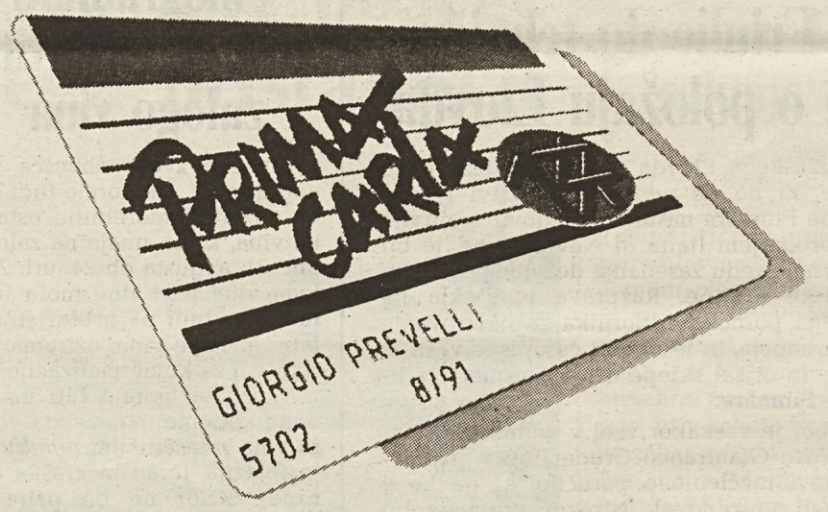

Brezplačni abonmaji za športne in kulturne prireditve za vse imetnike tekočega računa pri Tržaški hranilnici Cassa di Risparmio di Trieste - Banca spa, ki so pred 1. avgustom 1992 imeli tekoči račun »Prima Carta 14-17«.

Da bi dobili izbrani abonma izrežite spodnji kupon in ga izpolnjenega izročite najkasneje do 11. septembra 1992 v vratarnici osrednjega sedeža banke med 8.20 in 13.25.

COGNOME E NOME / PRIIMEK IN IME
TELEFONO (PREF./NUMERO) / TEL. (KL. ŠT./ŠTEV.)
VIA / ULICA
CAP / P. ŠT.
CITTÀ / MESTO
LUOGO E DATA DI NASCITA / KRAJ IN DATUM ROJSTVA
CITTÀ / MESTO
G D M M A L
TITOLARE DI CONTO PRIMA CARTA / IMETNIK RAČUNA PRIMA CARTA
N° DEL CONTO / ŠT. RAČUNA
APERTO IL / ODPRT DNE
PRESSO AGENZIA N° / PRI PODRUŽNICI ŠT.

ABBONAMENTO SCELTO (barrare una casella):
IZBRANI ABONMA (prečrtajte izbrano okence)
□ ROSSETTI
□ ARISTON
□ VERDI - Sinfonica (Limitatamente ai posti disponibili) / Koncerti (število mest omejeno)
□ VERDI - Lirica (Limitatamente ai posti disponibili) / Opera (število mest omejeno)
□ CAMPIONATO "TRIESTINA" PRVENSTVO TRIESTINE
□ CONTRADA
□ TEATRO SLOVENO SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE
NB: non sono possibili altre scelte al di fuori di quelle indicate.
Opomba: druge izbire niso možne.

FIRMA DEL RICHIEDENTE / PODPIS PROSILCA

SPAZIO RISERVATO ALLA BANCA / PROSTOR REZER. ZA BANKO
SCHEDA CONSEGNATA IL / KUPON IZROČEN
ORE / URA

CRTRIESTE - BANCA SPA

ŠPORT • GLEDALIŠČE • KINO • ŠPORT • GLEDALIŠČE

Danes start Alpe Adria Jazz Festivala v Gradežu

GRADEŽ — Bližnji obmorski letoviščarski center, ki ne skopari s poletnimi kulturnimi, tudi zelo kakovostnimi ponudbami, bo ta konec tedna postregel z okusno poslastico zlasti ljubiteljem jazz glasbe. In to bo naredil v znamenju združevalnih načel Delovne skupnosti sosednjih dežel Alpe Adria, kar daje pobudi še posebno težo in pomen. Naslov manifestacije, ki se bo pričela danes v gradeškem Avditoriju »Biagio Marin« ter se nadaljevala do ponedeljka, 31. avgusta, je Alpe Adria Festival Jazz. To je že tretja festivalska izvedba in bo letos slonela na dveh koncertih tradicionalnega jazza ter na glasbeni komediji o življenju slavne francoske pevke Edith Piaf, ki jo bodo ponovili dvakrat.

Danes bo na vrsti videmski saksofonist Nevio Zaninotto z Alpe Adria Quintetom. Skupino tvorijo trobentač Stepko Gut iz Zagreba, Glauco Venier (klavir), Sergio Candotti (kontrabas) in Gabriele Centis (tolkala). Kot izreden gost večera bo njihov nastop spremljala ameriška pevka Rondha Moore.

Glavni protagonist drugega jazz koncerta, na sporedu v ponedeljek, 31. avgusta, bo znani pianist in pozavnist Dick Mazzanti s svojim Swing Quartetom iz Turina, ki ga sestavljajo Paolo Dutto (saksofon in klarinet), Dino Contenti (kontrabas) in Luca Rigazio (tolkala). Preostale tri večere si bomo v Avditoriju »Biagio Marin« lahko ogledali glasbeno komedijo »Piaf«, ki je posvečena, kot rečeno, razgibanemu življenju in glasbeni karieri slovite francoske pevke in v kateri bo imela nosilno vlogo Marilena Giordano. Delo je proizvedel Italijanski center za gledališke raziskave pod vodstvom Giannija Lepreja in Marina Sossija. Gradeški jazz festival prireja tamkajšnja Občina ob sodelovanju Ustanove za turistično promocijo. Vse predstave se bodo pričele ob 21. uri.

Poletna glasbena šola je privabila v Humin 80 mladih glasbenikov

HUMIN — Mednarodna poletna šola za mlade glasbenike je letos privabila v Humin osemdeset otrok med šestim in petnajstim letom starosti iz raznih evropskih držav. Hvalevredno pobudo, ki jo prireja mednarodna organizacija ESTA, je na sobotni otvoritveni slovesnosti predstavil tržaški slovenski violinist in glasbeni pedagog prof. Igor Kuret. V svoji dobrodošlici mladim tečajnikom in njihovim učiteljem se je Kuret, ki je glavni pobudnik poletne glasbene šole v naši deželi, zahvalil vsem, ki so omogočili to pomembno glasbeno vzgojnoizobraževalno manifestacijo.

Na sobotni otvoritveni slovesnosti je nastopil mladi violinist Giovanni Angeleri. Ob klavirski spremljavi Micaele Mingardo je prikazal svojo veliko spretnost in virtuoznost z izvajanjem zahtevnih Tartinijevih, Kreislerjevih in Paganinijevih skladb.

Tečaji bodo trajali do nedelje, 6. septembra, ko bo v huminskem gledališču zaključni koncert mladih tečajnikov.

sklad mitje čuka

piše jelka cvelbar

Sladko spanje v zakonski postelji

Pred tednom dni smo ugotovili, da imamo tudi starši pravico do svojega spanja in da lahko brez občutka krivde skušamo otroka, ki se je zaradi razvade vštulil v našo zakonsko posteljo, znova spraviti iz nje.

Tudi zaradi tega, ker se morajo otroci zaradi zakonitosti razvoja samega navaditi na samostojnost. Samostojnost bosta kmalu terjala vrtec in kasneje šola. Seveda ni mogoče zatrditi z gotovostjo, kaj je prav in kaj narobe, ko otroka skušamo odvaditi na »ta veliko posteljo«. Starši pa se moramo zavedati pomembnega dejstva, da ni zdravo, če sleherno minuto preživimo ob svojem otroku. Otroka, katerega nenehno ščitimo, pravzaprav ogrožamo, ker si v življenju ne bo znal sam pomagati. Prav gotovo se lahko zgodi, da je otrok potreben večjega razumevanja in popustljivosti, ko je bolan, ali ko ga je preplašila nevihta. Toda to so posebne situacije.

Navadno se hkrati s pridobivanjem lastne samostojnosti otrok sam odloči pri šestih ali sedmih letih, da bo spal v svoji postelji. To gre približno tako, kot odločitev, da si bo sam zvečer čistil zobe, ali da bo sam opravil na stranišču. Moramo mu pač omogočiti, da bo lahko sprejemal take spremembe naravno, nikakor pa ne kot kazen ali kot ločitev.

Starši sami pa morajo ugotoviti, ali le mislijo, da bi bilo bolje, ko bi otrok ne spal več z njimi ali pa si to v resnici želijo. Na prvi pogled bi lahko rekli, da gre za smešno vprašanje. Pa ni tako. Veliko staršev, največkrat gre za matere, toplo malo bitje, ki spi ob njih, pomirja. Velikokrat same izzovejo navado nočnega romanja v mamino posteljo, ker v srahu za otroka bdijo nad vsakim njegovim dejanjem in ga želijo stalno ob sebi. Otrok tak strah občuti in reagira tako, da si tudi ponoči želi varnega materinega objema. Od tu nočni sprehodi v posteljo staršev.

Včasih gre za »slabo vest« staršev, ki sta oba zaposlena, in otroke čez dan zelo malo videvata. Lahko pa se tudi pripeti, da otrok smukne v zakonsko posteljo, ko doživljata zakonca krizno obdobje.

Otroku podnevi na enostaven in zelo jasen način dopovejmo, zakaj mora nazaj v svojo posteljo. S konkretnimi argumenti: zjutraj nas boli hrbet, neprespani smo, ker nemirno spi in podobno. Tako bo zadeva izpadla razumljivo in zelo naravno. Lahko se starši poslužijo tudi spominov iz lastnega otroštva in otroku povedo, kako jim je na primer postalo neznosno poslušati pritožbe lastnih staršev in so se zato raje odločili za svojo posteljo.

Včasih pomaga, če se, ko gre otrok spat, starši še nekaj časa pomudijo v njegovi spalnici in mu dajo čas za klepet.

Poleg tega pa naj se tudi čez dan nekaj dogaja v otroški sobi. Tudi malenkost: mama naj na primer tam šiva ali lika. Tako se bo otrok svoje sobe privadil in ne bo dobil občutka, da se igra le v drugih prostorih, kjer sta tudi oče in mati, ki le poredkoma stopita v njegovo sobo. Otroška soba naj ne bo odtujen prostor v hiši.

Za otroke, ki zaspijo le v zakonski postelji, je pomembno, da uvedemo »obredje« za spanje v otroški sobi. Če namreč otroka, ki se je ponoči zbudil, takoj spravimo v drugo sobo in tiščimo ob sebi, bo dobil občutek, da se mu je nekaj zgodilo zaradi tega, ker je spal. Tema mu bo postala sovražna in odhajanje v posteljo staršev vnaprej programirano.

Lahko si torej pred spanjem omislimo skupno preverjanje po vogalih in v omarah, da ugotovimo odsotnost banditov, lahko pustimo vso noč priprta vrata otroške sobe, lahko si omislimo nočno fluorescenčno lučko. Seveda omenjamo le nekaj situacij, nikakor ne gre za recept, kako storiti, da bo otrok zopet spal sam. Primerno zavzetim staršem bodo omenjene situacije lahko le služile kot sugestija, kako naj si človek pomaga iz nočne zagate.

Kogojevi dnevi

KANAL — Jutri, ob 19.30 bo na Kontradi v Kanalu ob Soči slovesnost ob otvoritvi letošnjih Kogojevih dnevov. Slavnostni govornik bo Viktor Žakelj. Ob tej priložnosti bo v galeriji Rika Debenjaka razstavljal Bogdan Grom, ob 20.30 pa bo v dekanijski cerkvi koncert komornega orkestra Pro Arte.

Ob 15.30 bo v hotelu Neptun v Kanalu okrogla miza z naslovom »Primorska kot pokrajina«, ki jo bo vodil Ciril Zlobec.

današnji televizijski in radijski sporedi

RAI 1

6.50 Aktualno: Unomattina, vmes (7.00, 8.00, 9.00, 10.00) dnevnik 1
9.05 Nan.: La zia di Frankenstein - La culla
10.05 Variete: C'era una volta... io Renato Rascel
11.30 Nan.: Diciottanni
12.00 Variete: Unofortuna
12.25 Vreme in dnevnik
12.35 Nanizanka: La signora in giallo (i. A. Lansbury)
13.30 Dnevnik in Tri minute
14.00 Film: A caccia di spie (dram., VB 1965, r. Val Guest, i. David NIven)
15.55 Film: Le quattro facce del West (vestern, ZDA 1948, r. Alfred Green)
17.25 Mladinski variete: Big!
18.00 Dnevnik 1
18.10 Nan.: il cane di papà
18.40 Dok.: Atlante DOC
19.40 Aktualno: Il naso di Cleopatra
19.50 Vreme in dnevnik
20.40 Variete: E adesso tocca a te... Mi raccomando
22.45 Nočni dnevnik
23.00 Aktualnop: Bella estate
24.00 Dnevnik in vreme
0.30 Rubrika opolnoči
0.50 Variete: Fantasy party
1.15 Film: Tamburi di guerra

RAI 2

6.50 Aktualno: Galatheus
7.00 Nanizanke in risanke
9.45 Rubrika: Verdissimo
10.05 Film: Un marziano sulla Terra (kom., ZDA 1960)
11.30 Kratke vesti
11.35 Nan.: Lassie, 12.10 Amore e ghiaccio
13.00 Dnevnik in vreme
13.35 Variete: Videocomic
13.45 Nad.: La clinica della Foresta Nera, 14.35 Santa Barbara
15.20 Nan.: Saranno famosi - pro e contro
16.10 Aktualno: Ristorante Italia (vodi A. Clerici)
16.30 Glasba: Novi Cantagiro
17.25 Vesti iz MIlana
Športne vesti
18.35 Nanizanka: il commissario Kress, nato vreme
19.45 Dnevnik in šport
20.30 Film: Le avventure di Tennessee Buck (pust., ZDA 1988, r.-i. David Keith, Kathy Shower)
22.05 Glasba: Il Nuovo Cantagiro (vodita Mara Venier, Gino Rivieccio), vmes (23.15) dnevnik in vremenska napoved
1.50 Film: Retaliator (fant., ZDA 1987)

RAI 3

7.00 Sat News, pregled tiska
12.00 Film: Non c'è pace tra gli ulivi (dram., It.1950, i. Lucia Bosè)
13.40 Drobci
14.00 Deželne vesti
14.10 Popoldanski dnevnik
14.25 Odlomki iz opernih del
15.15 Rubriki: Bici & Bike, 15.50 Kraljica Atletika
16.10 Šport: boks
17.00 Film: La rosa e lo sciacallo (zgod., ZDA 1990, r. Jack Gold, i. Christopher Reeve)
18.45 Rubrika Derby in vreme
19.00 Dnevnik
19.30 Deželne vesti
19.45 Drobci
20.05 Risanke: BlobCartoon
20.30 Film: Weekend di terrore (dram., ZDA 1987, r. Robert Ferretti, i. Cliff De Young, Frank Stallone, Kay Lenz)
22.00 Variete: Blob
22.30 Dnevnik ob 22.30
22.45 Nan.: Perry Mason: Il negativo (i. R. Burr)
23.40 Posebnosti TG3
0.30 Dnevnik, pregled tiska in vremenska napoved
0.55 Filmske novosti
1.05 Film: Il garofano verde

TV Slovenija 1

10.20 Video strani
10.25 Spored za otroke: risana nanizanka Dimnikarček se potepa po svetu, 10.35 Čarobna vrtavka
11.05 Dok.: Nekoč je bilo življenje - Oko
11.30 Naravoslosna fotografija
12.00 Poročila
12.05 TV dnevnik BIH
17.35 Video strani
17.45 Napovednik
17.50 Video strani
17.55 Poslovne informacije
18.00 Dnevnik
18.10 Spored za otroke: Zverinice iz Rezije
18.30 Svetovalno izobraževalna oddaja: Že veste
19.10 Risanka
19.20 Napovednik
19.30 Dnevnik, vreme in šport
20.05 Dokumentarec: S poti po Tajski - Od Bangkoka do Hongkonga
21.20 Dok. serija: Hollywood se jih spominja
22.10 Dnevnik, vreme, šport in Žarišče
23.00 Napovednik
23.05 Sova, vmes nanizanki Dragi John in Polnočni klici
0.20 Video strani

TV Koper

16.00 Dok.: Kontinenti v ognju (vojni, VB 1955)
17.40 Dok.: Sodobna umetnost
18.10 Nanizanka: Na kalifornijskih cestah
19.00 Vsedanes - TV dnevnik
19.30 Nadaljevanka: Ryan
19.55 Nan.: Buck Rogers
20.40 Film: Spreobrnjeni lopov (vestern, It. 1967, r. Giorgio Stegani, i. Anthony Steffen)
22.15 Vsedanes - TV dnevnik
22.25 Glasbeni utrinek: tri romance J. Straussa
22.40 Film: Zadnja zima (dram., ZDA-Izrael 1983, r. Ricky Shelack, i. Kathleen Quinlan)

TV Slovenija 2

17.40 Sova, vmes nanizanki Nenadni uspehi in Polnočni klici
18.55 Nad.: Modro poletje
19.30 TV dnevnik BIH
20.00 Klasični dosežki v oblikovanju
20.20 Dok.: O raku
21.15 Umetniški večer: film Danton (Fr.-Polj. 1985, r. Andrzej Wajda)
23.30 Video strani

RADIO TRST A

7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 14.00, 17.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše, vmes Koledar; 8.00 Deželna kronika; 8.10 Srečanje z Jankom Ježem; 8.40 Slovenska lahka glasba; 9.00 New Age; 10.00 Pregled tiska; 10.10 Koncert; 11.35 Odprta knjiga: Kdaj se bo vam nasmehnila sreča?; 11.40 Kantavtorji; 12.00 Iz potovanja po Srednji Ameriki; 12.30 Lahka glasba; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Deželna kronika; 14.10 S festivalov; 14.30 Življenju naproti; 14.50 Orkestri; 15.00 Nadaljevanka; 15.30 Novosti iz radijske diskoteke; 16.00 Moje najljubše knjige; 16.25 Potpuri; 17.00 Kulturna kronika; 17.10 Klasični album; 18.00 Četrtkova srečanja; 18.30 Blues; 19.20 Zaključek.

RADIO SLOVENIJA

5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 19.00, 21.00, 23.00 Poročila; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.00 Kronika; 8.05 Radio plus; 9.35 Turistični napotki; 11.30 Pregled tiska; 12.05 Na današnji dan; 12.30 Kmetijski nasveti; 13.45 Iz tujega tiska; 15.00 Radio danes; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.05 Studio ob 17.; 18.30 Varnostna kultura; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi; 21.05 Literarni večer; 21.45 Lepe melodije; 22.00 Zrcalo dneva; 22.30 Gremo v naravo; 22.40 Večerna podoknica; 23.05 Literarni nokturno.

RADIO KOPER
(slovenski program)

8.30, 9.30, 10.30, 13.30,14.30 Poročila; 12.30, 19.00 Dnevnik; 6.00 Glasba in koledar; 6.30 Jutranjik; 7.00 Jutranja kronika; 7.30 Pregled tiska; 7.45 Evergreen; 8.00 Modri val - Na rešetu: 8.45 Informacije; 9.00 Souvenir d'Italy; 11.00 Hladno-Toplo-Vroče; 12.00 Tropicana; 12.30 Opoldnevnik; 13.00 Jagode in podoknice; 15.00 Dance music; 15.15 Hit dneva; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Glasbeni desert; 16.40 Pesem tedna; 17.00 Glasba po željah; 17.30 Primorski dnevnik; 18.00 Počitniški vrtiljak; 19.00 Prenos RS.

RADIO KOPER
(italijanski program)

6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Glasba; 6.05 Almanah; 6.30 Zgodovinski utrinki; 6.45 Kulturni koledarček; 7.45 Jutranjik; 7.50 Astrološki kotiček; 8.10 Morfej; 8.20 Block notes; 8.25 Pesem tedna; 8.45 Hiti; 9.00 Turneje; 9.35 Glasbene želje; 9.15 M kot mladi; 10.00 Pregled tiska; 10.40 Svet družine; 11.00 Sanje o počitnicah; 12.00 Glasba po željah; 13.35 Pesem tedna; 13.45 Edig Galletti; 14.00 Želja po glasbi; 14.33 Alphabet street; 16.00 Popoldne ob štirih; 16.05 Promocija plošče; 16.20 Kulturni koledarček; 16.50 Rock-slovar; 17.20 Beatlesi; 17.32 tropicana; 18.00 Discoteca; 18.30 Ista plaža...; 19.00 Souvenir d'Italy; 19.45 New age; 20.00 Nočni program.

RADIO OPČINE

7.30, 13.30, 17.30 Poročila; 10.00 Matineja; 16.30 Te zanima tvoja prihodnost; 17.30 The story of...; 21.00 Radio ga ga.

CANALE 5

6.30 Aktualno: Na prvi strani
8.30 Nanizanke: Arnold, 9.00 Casa Keaton, 9.30 Love Boat, 10.30 La famiglia Bradford, 11.30 Otto sotto un tetto - Una festa splendida
12.00 Kviz: Il pranzo è servito
13.00 Dnevnik TG 5
13.20 Variete: Non è la RAI (vodi E. Bonaccorti)
14.00 Aktualno: Forum (vodi Rita Dalla Chiesa)
15.00 Nanizanki: I Robinson, 15.30 Denise
16.00 Otroški variete: La nostra inviata Manuela in risanke
18.00 Kviza: OK il prezzo è giusto, 19.00 La ruota della fortuna
20.00 Dnevnik TG 5
20.25 Variete: Il TG delle vacanze - Predstavitev
20.30 Variete: Bulli e pupe (vodita Paolo Bonolis in Antonella Elia)
22.30 Varite: Il TG delle vacanze
23.00 Variete: Maurizio Costanzo Show, vmes (24.00) Dnevnik TG 5
2.00 Nočni spored

RETE 4

8.30 TG 4 vesti
9.30 Nan.: Strega per amore, 9.30 La Tata e il professore (i. Juliet Mills)
10.00 Nad.: General Hospital, 10.30 Marcellina
11.00 Risanke: Ewoks, Alvin Rock and Roll, The Real Ghostbuster
13.00 Nadaljevanka: Sentieri
13.30 TG 4 vesti
13.55 Variete: Buon pomeriggio (vodi P. Rossetti)
14.00 Nad.: Sentieri, 14.30 Maria, 15.15 Io non credo agli uomini, 15.55 Ines, una segretaria da amare, 16.25 Manuela
17.30 TG 4 vesti
17.45 Aktualno: Lui lei l'altro
18.20 Kviz: Gioco delle coppie
19.00 TG4 vesti
19.25 Rubrika o lepoti
19.30 Nad.: Gloria
20.30 Film: Il vedovo (kom., It. 1959, r. Dino Risi, i. Alberto Sordi, Franca Valeri, A. Rabagliati)
22.30 Nan.: Avvocati a Los Angeles - I fratellastri)
23.30 TG 4 nočne vesti
23.45 Variete: Buonasera
0.50 Nanizanka: Lou Grant

ITALIA 1

6.30 Pregled tiska
6.40 Otroški variete, aktualnosti in risanke
9.05 Nan.: Il mio amico Ricky, 9.45 La casa nella prateria, 10.45 Hazzard - Una sbandata per Coy, 12.00 La donna bionica, 13.00 I ragazzi della 3C
14.00 Odprti studio
14.20 Otroški variete: Ciao ciao in risanke
16.00 Nanizanke: Adam 12 - Il bullo, 16.30 I giustizieri della città - Caccia al fantasma, 17.30 T.J. Hooker, 18.30 Riptide - Computer-killer
19.30 Odprti studio
19.45 Studio sport in vreme
20.00 Variete: Mai dire TV
20.30 Film: Interceptor - Mad Max (pust., Avstral. 1979, r. George Miller, i. Mel Gibson, J. Samuel)
22.15 Film: Anche i fantasmi lo fanno (kom., ZDA 1985, r. Alan Holleb)
0.05 Nan.: Troppo forte
0.30 Odprti studio
0.40 Pregled tiska
0.50 Studio sport
1.05 Nočni spored

ODEON

13.00 Risanke
14.00 Nan.: Thomas and Senior, Galactica, 15.30 College, Henry & Kip, Quattro donne in carriera, 16.30 Stazione di polizia
17.15 Nadaljevanki: Viviana, 18.00 Veronica
19.30 Risanke: Albertone
20.00 Nan.: Laverne & Shirley
20.30 Film: Il padre americano (dram., 1988, r. P. Chargot, i. Nathalie Nell, Giuliano Gemma)
22.15 Magazine: Telefacts
22.45 Film: Quel motel vicino alla palude (srh., 1976, r. Tobe Hooper)

TMC

8.30 Nanizanka: Batman
9.00 Risanke in Ottovolante
10.30 Nan.: Truck Driver, Doris Day Show, 12.00 I misteri di Nancy Drew
13.00 Dnevnik TMC News
13.40 Dok.: Prijateljska narava
14.15 Variete:: Amici mostri
15.15 Nanizanka: Autostop per il cielo
16.15 Film: La moglie bugiarda (kom., ZDA 1937)
17.50 Film: Se le cose fossero diverse (dram., ZDA 1980, r. Robert Lewis, i. Suzanne Pleshette, Don Murray)
19.45 Aktualno: Dietro lo specchio (vodi Ivo Mej)
20.00 Vesti: TMC News
20.35 Nanizanka: Matlock
21.35 Variete: Specchio delle mie brame (vodita G. Magalli, Clarissa Burt)
23.30 Rubrika: Morski planet
0.15 Vesti: TMC News
0.35 Film: La ragazza yè-yè (kom., 1966)
2.15 Aktualno: CNN News

TELEFRIULI

16.00 Kratke vesti
16.05 Ena rastlina na dan
16.30 Risanke: Shirab
18.00 Kratke vesti
18.05 Nan.: Adderly
19.00 Večerne vesti
19.30 Speciale tiri e ritiri
20.00 Dokumentarec
20.30 Film: Le strade del sud (dram., Fr.-Šp. 1978, i. Yves Montand)
22.15 Nan.: L'uomo che parla ai cavalli
22.45 Nočne vesti
23.30 Rubrika

TELE 4

(Se povezuje s sporedi Italia 1)
Lastne oddaje:
19.30 Dogodki in odmevi

Objavljeni podatki o meritvah stopnje onesnaženosti zraka

Stanje je na Goriškem zadovoljivo Višje koncentracije v urbanih središčih

Kako čist zrak vdihavamo na ožjem goriškem območju ? Še do nedavna bi na tako vprašanje dobili samo približen odgovor. V Tržiču so že pred nekaj leti namestili mrežo stalnih merilnih postaj, kjer ugotavljajo stopnjo onesnaženosti zraka. Tak ukrep je bil potreben spričo prisotnosti in delovanja tamkajšnje termocentrale. V Gorici pa se je sistematično merjenje kakovosti zraka pričelo pravzaprav šele pred dobrim letom, po dogovoru med Pokrajino in KZE. Pokrajinska uprava je poskrbela za nakup premične postaje, opremljene z najsodobnejšimi instrumenti, Krajevna zdravstvena ustanova pa skrbi za njeno upravljanje. Lahko rečemo, da gre za lep primer sodelovanja med dvema javnima ustanovama.

Prve meritve so tehniki KZE opravili v maju 1991 in to nalogo zatem nadaljevali v raznih krajih. Po več kakor enem letu so ugotovljene rezultate zbrali v dveh zajetnih publikacijah in jih predstavili javnosti.

Takoj naj zapišemo, da zajemata publikaciji, ki ju je objavila pokrajinska uprava, za tisk pa pripravili strokovnjaki KZE, podatke za šest merilnih obdobij in ki zajemajo čas od začetka (maj 1991) do 5. maja letos.

Premična postaja za ugotavljanje stopnje onesnaženosti zraka - ob tem velja tudi točno pojasniti, da naprave merijo prisotnost in koncentracijo le takoimenovanih primarnih onesnaževalcev (žveplov dvokis, prašni delci, ogljikov dvokis, ozon, dušikov oksid), za katere je z zakonom določena tudi maksimalna dovoljena koncentracija - je bila doslej nameščena v Krminu, Sovodnjah (dvakrat) Vilešu in Gorici (dvakrat).

Navedba se nanaša na zgoraj omenjeno obdobje, kajti v zadnjih mesecih so napravo še nekajkrat selili.

Osnovna ugotovitev, ki so jo posebej poudarili na včerajšnjem srečanju z novinarji, je, da je kakovost zraka, z ozirom na zgoraj omenjene elemente, zadovoljiva. Razen v dveh primerih (oba v Gorici) aparature nikoli niso zabeležile tolikšnih koncentracij, da bi bili potrebni posebni ukrepi, ali pa da bi oblasti morale začeti razmišljati o morebitnih ukrepih.

Pa še ugotovitev: kakovost zraka je, v odnosu na teritorij, slabša v urbanih središčih (v Gorici), vsaj kar zadeva ogljikov in dušikov dioksid. Glavni krivec so seveda avtomobili, oziroma druga prevozna sredstva.

Na tiskovni konferenci, ki sta se je udeležila, poleg pristojnega odbornika Bressana, odgovornega funkcionarja KZE dr. Sturzija, tudi Predsednik pokrajine Saccavini in poverjeni upravitelj KZE Pisa, je bilo postavljeno tudi vprašanje, zakaj se šele zdaj, po enem letu, objavljajo podatki, ki zadevajo pravzaprav slehernega občana. Odgovor je posredoval dr. Sturzi. Namenoma smo čakali, zato, da smo z meritvami v različnih krajih dobili že precej jasno sliko. Objava podatkov o stopnji onesnaženosti za eno samo območje ne bi imela smisla.

Vsekakor ugotavljanje prisotnosti primarnih onesnaževalcev se nadaljuje in v prihodnjih mesecih bo slika še bolj popolna. Prav na podlagi dobljenih podatkov pa bo mogoče načrtovati nove posege na specifičnem področju zaščite življenjskega okolja.

Naj omenimo še, da je nakup premične merilne postaje veljal okrog pol milijarde lir in da so se včerajšnje konference udeležili tudi predstavniki občin Gorica, Vileš in Krmin.

Pomorili 67 čebeljih družin

Nad trideset milijonov lir znaša škoda, ki jo je utrpel poklicni čebelar 33-letni Renato Garibaldi iz kraja Treppo Carnico. V torek je namreč ugotovil, da so mu neznanci v čebelnjaku, ki ga je začasno postavil pri Ločniku, nedaleč od tamkajšnjega pokopališča, pomorili 67 čebeljih družin, ki jih je pripeljal na pašo. Menda so neznanci uporabili žveplov dioksid, kar naj bi kazalo na to, da se na ravnanje s čebelami razumejo. Dogodek je med ljudmi in tudi med čebelarji na Goriškem zbudil precejšnje ogorčenje.

Zgorelo je okrog 250 stotov sena

Goriški gasilci so se dobrih sedem ur trudili preden so v celoti pogasili ogenj, ki je zajel skladovnico sena na Majnicah. Goreti je začelo v torek, nekaj po 22. uri. Gospodarsko poslopje je z bližnjimi hlevi za konje last Alfreda Iasinija. Gasilci so delali celo noč in so plamene dokončno ukrotili šele včeraj, nekaj pred 6. uro. Zgorelo je okrog 250 stotov sena in okrog 120 kvadratnih metrov strehe, oziroma ostrešja.

Sinoči začetek na Battistijevem trgu

Pesmi, plesi in glasba narodov iz štirih celin

Na Battistijevem trgu se je sinoči začel 22. mednarodni foklorni festival, ki se bo sklenil v nedeljo, s tradicionalnim sprevodom po goriških ulicah, razglasitvijo najbolj priljubljene nastopajoče skupine, podelitvijo priznanj in seveda gala nastopom.

Prireditelji manifestacije , ki je že pred leti prerasla ozke regionalne, oziroma evropske okvire, saj so letos prisotne plesne, glasbene in pevske skupine iz štirih celin, so v vremenu dobili dobrega zaveznika in se je sinočna prireditev odvijala, kakor predvideno, na odprtem.

Upati je, da bo tako tudi nocoj in v prihodnjih dneh. Nocojšnji program - začetek bo ob 21. uri - predvideva nastop dveh folklornih skupin iz Škotske, dalje nastop skupin iz Čileja, Japonske in Španije. Nastopi se bodo nadaljevali tudi jutri, ko bodo občinstvo razveseljevale skupine iz Urugvaja, Foggie, Dakarja, napovedan pa je tudi nastop folklorne skupine Tine Rožanc iz Ljubljane.

Naj povemo, da so prireditelji letos poskrbeli tudi zato, da bi obiskovalci prireditve, poleg umetniškega užitka, ne trpeli za lakoto in žejo, ljubiteljski fotografi in seveda tudi poklicni, pa lahko vse dni, do nedelje, sodelujejo na posebnem natečaju združenja ANAF za barvne diapozitive.

Nocoj Prvi poletni "vodni" Pajk's show

Glasba šestdesetih let, vodne igre, ples, zabava ...Vse to in še marsikaj drugega vam nocoj ponuja Prvi poletni vodni Pajk's show. Priložnosti torej ne gre zamuditi.

Prireditev se bo začela točno ob 20.48, zato se je treba zbrati ob bazenu centra "Ai Cacciatori" v Redipugli, vsaj ob 20.30. Program, tako tekmovalni, kakor zabavni, je docela izdelan, zagotavljajo Rudi, Igor, Sten, Boris in Vili. Tekmovalci tudi. Zapisali smo že, da bo na prireditvi marsikaj zanimivega, med drugim boste lahko spoznali izzivalca za nastop na prihodnjji regati za American cup, dobili boste tudi ustrezno informacijo ob proslavi 150-letnice ustanovitve prvega slovenskega pomorskega društva.

To je le nekaj drobtin iz sicer bogatega sporeda. Če vam je tudi do kopanja in plavanja pa prinesite s sabo kopalke in brisačo.

Prireditelji so nas zaprosili, naj posebej poudarimo, da je vstop samo z vabili, ki so bila sicer v glavnem že oddana. Tisti, ki so se za udeležbo na Pajk's showu odločili šele zadnji trenutek pa vabilo lahko dvignejo samo še med 10. in 13. uro danes, v Kulturnem domu v Gorici (tel. 33288).

kino

Gorica

VITTORIA Zaprto.

CORSO 18.00-22.00 »Duble impact - la vendetta finale«. Van Damme.

VERDI 18.00-22.00 »Dove comincia la notte«.

Tržič

COMUNALE Zaprto.

EXCELSIOR Zaprto.

Nova Gorica

SOČA 20.30 »Ricochet«.

Arheologi so bili nekako prisiljeni motiti večni počitek starih Ajdovcev

Zaščitna izkopavanja poznoantične nekropole

Primorska je od nekdaj zanimivo arheološko območje. Najbolj znano je nedvomno najdišče na Mostu na Soči, vendar pa je celotna regija posejana s številnimi spomeniki iz različnih obdobij. Za Kras so značilna gradišča, gomile in arheološke jame. V nižinskih predelih so zlasti prisotni spomeniki iz rimske in poznoantične ter srednjeveške dobe. Primorska je zaradi svoje lege od zmeraj bila tudi prehodno območje. Mnoga ljudstva so se tu za daljši ali krajši čas ustavila, si zgradila utrjena naselja ali samo preproste kolibe. Veliko plemen in narodov, roparjev in trgovcev, vojskà in tudi miroljubnih popotnikov je šlo skozi Vipavsko dolino, ki Italijo, oziroma Apeninski polotok preko Postonjskih vrat, povezuje s Panonijo in srednjo Evropo. Prav zaradi tega je v zgornji Vipavski dolini, na območju današnje Ajdovščine, v rimskem času nastala močna vojaška utrdba in tudi civilna naselbina. Imenovali so jo Castra ad Fluvium Frigidum, Utrdba ob Mrzli reki, kot bi danes rekli.

Ajdovščina, pravzaprav takratna rimska vojaška utrdba, je bila izredno važna postojanka na eni važnejših rimskih cest, ki je peljala iz Aquileje, današnjega Ogleja, v današnjo Ljubljano, Emono in naprej proti Siscii in proti Panonii, Sisku in Panonski nižini, ki je bila za rimske trgovce zelo mamljiva, Sava pa je odpirala svojo vodno pot še naprej. Za ajdovsko rimsko trdnjavo, ki je vzdržala vsaj do leta 394, kakor ugotavljajo zgodovinarji, ko se je tu bojevala znamenita bitka, ki je dokončno zapečatila usodo rimskega cesarstva, je znano, da je imela svoje nekropole, pokopališča. Približna lokacija je bila znana že v prejšnjem stoletju, vendar sistematskega odkopavanja ni bilo in so grobovi ostali v glavnem nedotaknjeni. Že nekaj tednov pa je v Ajdovščini v teku zaščitno izkopavanje, v katerega so bili arheologi pravzaprav prisiljeni.

O tem smo se pogovarjali s konservatorjem na Zavodu za varstvo naravne in kulturne dediščine v Novi Gorici arheologinjo Nado Osmuk, ki v teh dneh pasje vročine vsa prepotena pridno koplje na zahodnem grobišču v Ajdovščini. Gre za grobišče iz pozne antike. Arheologinja dela s skupino mladih fantov in mlado arheologinjo Kristino ter odličnim risarjem Klavdijem. Pravzaprav hitijo z delom, kajti zaščitni izkop morajo opraviti do konca meseca. Vsa prepotena in vidno utrujena gospa Nada odloži kramp, se nasmehne in po pozdravu: "Zelo vesela sem, da ste od Primorskega dnevnika, lepo je, da ste prišli!", mi pripoveduje, kako so izkope, "Zaščitne izkope, lepo napišite!", pravzaprav začeli.

Pred leti so namreč ajdovski občinski možje sklenili, po hitrem postopku, zgraditi na in ob zahodnem grobišču iz rimskih časov novo občinsko stavbo, ki sedaj tam tudi že stoji in so meni nič tebi nič izkopali temelje kar čez vikend, da bi jih že kdo ne motil pri delu. Seveda je bila tako napravljena velikanska arheološka škoda. Na Zavodu za varstvo naravne in kulturne dediščine so zahtevali, naj jim pustijo vsaj izkopano zemljo pregledati. Ko so deponijo pregledali, so v njej našli marsikaj, veliko zdrobljene keramike in tudi fino, dvanajst centimetrov dolgo bronasto Venero iz prvega ali drugega stoletja po Kristusu. Bila je potrditev, da je bil gradbeni poseg opravljen na območju poznoantične nekropole. Zato so opravili zaščitni izkop zraven temeljev nove stavbe. Odkopali so sedem skeletnih grobov s pridatki.

Ko so iz načrta nadalje ugotovili, da bo stavba povezana s toplarno in da bodo cevi speljane predvidoma sredi nekropole, je bilo treba pač opraviti še zaščitni izkop na tem mestu, vendar samo na trasi, kjer bodo speljane cevi. In to te dni delajo, oziroma dokončujejo. Gospa Nada Osmuk se otožno nasmehne, ko omeni kronično pomanjkanje denarja, ki pesti Zavod in razloži, kako trdo je delo. Sedaj izkopavajo v bistvu na predelu, kjer bodo vkopali cevi za novo stavbo. Našli so že veliko keramike, sam sem bil prisoten pri pazljivem izkopavanju imenitnega vrčka iz barvanega stekla, za njim so pozneje našli še lepo izdelano keramično vazo, malo prej pa so odkrili večji grob, ki je bil tako imenitno obloŽen s kamni, da se je sprva zdelo, da je to večja kamnita grobnica, sarkofag.

Skoraj vsi grobovi so s pridatki, to je, da so ob skeletu tudi keramične ali steklene posode, oziroma drugi predmeti.

Izkopane predmete skrbno shranijo in jih nato pošljejo na Zavod, kjer jih najprej previdno očistijo in napravijo tako imenovano ekspertizo, nato jih pošljejo v Goriški muzej.

O Ajdovščini mi je še povedala, g. Osmukova, da se sedaj pripravlja na proslavo 1600—letnice znane bitke "ad Frigidum", ko sta se cesar Teodozij in uzurpator Eugenij spopadla za (zahodno) rimsko cesarstvo. Dejansko pa je šlo za veliko več, saj se je takrat odločala usoda krščanstva in tudi Evrope, rimsko cesarstvo pa se je po Teodozijevi smrti, dve leti po bitki, razdelilo na Vzhodno in Zahodno. Rim je takrat torej dokončno začel jemati slovo tudi na naših tleh. O bitki je veliko teorij, najverjetneje pa je res bila v bližini Ajdovščine, saj kronist takratne bitke zapiše, da so Teodoziju pomagali vsi bogovi, še posebno pa bog vetra, ki je onemogočal nasprotniku streljanje s puščicami. Burja je torej tudi takrat brila zelo močno.

Gospa Nada Osmuk pravi, da bo proslava oziroma obeležitev te bitke najbrž organizirana skupaj z Oglejem, ki je bil v letu 394, ko se je bitka vršila, še vedno zelo lepo mesto. Atila namreč še ni šel skozi Vipavsko dolino na svoj osvajalni pohod in je bila tako Aquileia osmo rimsko mesto po velikosti, še zmeraj trdno pokonci.

Izkopanine v Ajdovščini, pa čeprav čaka arheologe še veliko dela in predvsem bo treba zagotoviti dovolj denarja za sistematičen poseg, so velikega pomena, saj nam povedo marsikaj o prebivalstvu in njegovi omiki v teh krajih ob koncu rimskega imperija in začetku nove dobe, ki je pomenila tudi prihod in prehod mnogih tujih ljudstev.

Zavod za spomeniško varstvo opravlja te dni tudi zaščitno izkopavanje na območju kamnite gomile pri Štanjelu, na z arheološkega vidika izjemnem spomeniku iz zgodnje, oziroma srednje bronate dobe. O tem prihodnjič.

Na slikah - mladi iz Ajdovščine pomagajo pri zaščitnem izkopavanju, (foto Paljk) - **previdno odkrivanje skeletnega groba, na trasi cevovoda,** (foto Klemše). JP

Delo je posvečeno obletnici Kolumbovega odkritja Amerike

Stoletnica znamenite Dvorakove simfonije »Iz novega sveta«

SLAVKO GABERC

Letos mineva petsto let od odkritja najbolj razvitega in hkrati najbolj razvpitega kontinenta Amerike. S to svečano obletnico okvirno sovpada tudi stoletnica simfonije »Iz novega sveta« (osnutek 1892, praizvedba 1893), češkega skladatelja Antonina Dvoraka, ki je omenjeno glasbeno delo posvetil štiristoti obletnici ameriškega kontinenta.

Antonin Dvorak (1841-1904) v svoji glasbi sicer ni želel razviti novega sloga in prav tako ni poskušal utirati novih poti; njegovo ameriško obdobje pa je vendarle povsem specifično, saj je za nekatera najslavnejša dela črpal inspiracijo iz ameriških ljudskih virov oziroma napevov.

Med bivanjem v Ameriki je Dvorak veliko ustvarjal, dobil je navdih ne samo za slavno simfonijo »Iz novega sveta«, temveč tudi za dve najslavnejši deli na področju komorne glasbe: »Ameriški« kvartet v F-duru in kvintet v Es-duru. Tako kot v simfoniji je tudi tematski material za ti komorni deli črpal iz ameriških ljudskih virov. Simfonija je nastala po črnski duhovni pesmi, kvartet in kvintet pa po izvirni indijanski glasbi. Zlasti pomemben je bil Dvorakov neposredni stik z ameriškimi domorodci. Ko se je nekoč mudil v Spillvillu (Iowa), so ga obiskali trije Irokezi in mu v živo izvajali izvirno indijansko glasbo. Skladatelja, ki je tudi sicer marljivo preučeval folkloro, so očarali eksotične melodije in ritmični učinki indijanske glasbe; zdi se torej skoraj samoumevno, da se je kmalu odločil vnesti te značilnosti v nekatera komorna dela. Eksperiment se mu je bogato obrestoval, saj so tako nastala nekatera njegova najbolj slovita glasbena dela. Med drugim je tako napisal znameniti stavek, ki mu ga je navdihnil indijanski napev: to je počasni stavek sonatine za violino in klavir, opus 100, še posebej čislan v priredbi Fritza Kreislerja za violino pod naslovom Indijanska tožba. Res pa je, da Dvorak v svoja dela nikoli ni prenašal nespremenjenih indijanskih melodij ali kot sam pravi: »Napisal sem izvirne motive, v katerih sem upošteval posebnosti indijanske glasbe, uporabil te motive kot teme in jih izpeljal z vsem kar omogočajo sodoben ritem, harmonija, kontrapunkt in orkestralna brava.

Proti koncu leta 1892 je kritik Krehbiel opozoril Dvoraka med bivanjem v Ameriki na glasbo ameriških črncev. Na skladatelja je takoj napravila močan vtis in sklenil je uporabiti njen slog in izrazne posebnosti tudi v glasbenih delih, ki jih je sam snoval. Tako je denimo začela nastajati simfonija št. 9 v E-molu, opus 95, »Iz novega sveta«, ki jo je Dvorak dokončal leta 1893; prvič pa jo je izvedel orkester Newyorše filharmonije pod vodstvom Antona Seidla 15. decembra 1893.

Ta najbolj znamenita in izvajana Dvorakova simfonija je že ob svojem nastanku sprožila plaz nasprotujočih si mnenj. Kopja so se lomila na vse strani, izbruhi hvalospevov so se izmenjavali z deročo reko uničujočih kritik. Pa poglejmo nekaj mnenj, ki so brusila takratne glasbene pa tudi izven glasbene kroge. Razpravljali so že o naslovu simfonije »Iz novega sveta«. Eni so zatrjevali, češ da naslov pomeni, da simfonija prihaja iz ameriških tal in želi torej biti ameriško delo. Drugi so si naslov razlagali kot izraz domotožja češkega skladatelja, ki piše o Novem svetu, a hrepeni po starem in so simfonijo razlagali kot nekakšno dvoživko, ki naj bi bila zrcalna podoba avtorja, razpetega med dvema kulturnima hemisferama, med dvema različnima mentalitetama.

Nekateri kritiki so imeli delo za navdihnjeno mojstrovino in so povzdigovali njeno liričnost in »ameriško barvo«. Spet drugi so zatrjevali, da ni skladba ne ameriška ne češka, temveč čudna mešanica, konglomerat različnih prvin, zlasti tam, kjer je glasba črnskega značaja pomešana s češkimi frazami in slogovnimi značilnostmi.

Vsa ta in druga nasprotja so že zdavnaj pozabljena; simfonija »Iz novega sveta« pa je postala oz. ostala eno klasičnih del v simfonični literaturi in bo tudi ob letošnji 500-letnici odkritja ameriškega kontinenta postavljena na glasbeni piedestal v počastitev in v spomin na ta pomembni dogodek. Veliko zaslug za popularizacijo tega izjemnega dela je imel prav gotovo tudi Leonard Bernstein, genialni skladatelj in dirigent, ki je v tej simfoniji videl in očutil polnost življenja, domišljije in svežine, lepote in poezije. K temu lahko dodamo, da je to iskrena in prepričljiva osebna izpoved, v katero je skladatelj Dvorak strnil glasbeno preteklost ameriškega kontinenta (oz. svojo vizijo te preteklosti), ki ga je očarala in navdihnila do te mere, da je napisal delo, s katerim je dejansko zakoličil pot nove glasbe v Novem svetu.

Značilne črnske prvine so neločljive sestavine celotnega tkiva simfonije, ki nam ob vsakem novem poslušanju pove nekaj novega. V prvem stavku prepoznamo črnsko Swing Low, Sweet Chariot (prevod: Lahno se zibaj, sladka kočija), ki jo slišimo v zvoku flavte, vendar je potrebno opozoriti, da gre samo za namig na to znano pesem. Vso otožnost, mehkobo in versko občutje črnske duhovne pesmi najdemo v bogati melodiji v drugem stavku, napisani za angleški rog. Pa tudi tretji in četrti stavek (Scherzo in Allegro con fuoco) ohranjata značaj črnske glasbe po svoji živahnosti, ognjevitosti, moči in nemiru ter predstavljata posrečen izraz ameriškega veselja, kot ga je videl in doživljal Antonin Dvorak.

Antonin Dvorak

Nikakor pa ne smemo prezreti dejstva, da skladatelj v to simfonijo ni mehanično vstavil črnskih duhovnih pesmi ali drugih črnskih ljudskih napevov, marveč je lastni tematski material oblikoval v duhu značilnosti črnske pesmi, kar je opravil izvirno, temeljito in spretno, da se občasno dozdeva, kot bi bile njegove lastne melodije ameriškega izvora. Za primer vzemimo znamenito melodijo v počasnem stavku simfonije, ki je v tako tesnem sorodstvu s črnsko duhovno pesmijo, da jo ima marsikdo za izvirno pesem z ameriškega Juga, čeprav je to v resnici predvsem Dvorakova osebna glasbena izpoved.

Dvorakova glasbena dela se lahko poslušajo, polna so prijetne in prikupne liričnosti, ter so pozorno zapisana za solistične instrumente; v njih je občutno izražen skladateljev romantični duh. Sodobniki pa niso vedno pravilno dojemali Dvorakovih sanj in hrepenenj. Podobno kot ostale velike romantike sta ga svetobolje in zmerna črnoglednost gnala v čarobni svet domišljije. Samo tam se je počutil svoboden in resničen, samo tam je lahko razvijal svoje notranje življenje. Pred sivo stvarnostjo se je umikal v sanjske svetove, najraje v naravo, med preproste ljudi, v daljnjo preteklost itd. Zavedal se je, da so starost, čustvo, nagon močnejši od razuma in pomembnejši od resničnosti. S svojim delom je dejansko vseskozi zagovarjal postulat, da umetnost mora »odpirati srce«, razkrivati občutljivo življenje duše tudi kadar se odziva na vtise (impesije) iz zunanjega sveta ali išče izraz (ekspresijo) za tuje trpljenje. Ena izmed Dvorakovih zaslug je tudi ta, da je vpeljal koncertno obliko v češko oziroma ameriško glasbo.

glosa jože pirjevec

Kje pa je Slovenija če ne vsa v Evropi?

V sklepnem delu kratkega razmišljanja na temo »Usmerjanje slovenske politike proti Evropi od leta 1945«, ki sem ga pripravil za srečanje slovenskih katoliških emigrantov v Žabnicah, sem ugotavljal, da je po Titovi smrti v naši politični misli nastopila odjuga. Kardelj je v svojem iskanju »druge Evrope«, tiste, ki sloni na idejah svobode, prišel do pluralizma interesov, čezenj pa se zaradi lastnih ideoloških tabujev ni mogel povzpeti. Toda že poleti 1980 je Joža Vilfan v intervjuju s Teleksom govoril v prid premostitve pluralizma interesov v smislu svobodnega izražanja teh interesov. V naslednjih mesecih je Mitja Ribičič izrekel svoj znameniti stavek, da se je treba proti knjigi boriti le s knjigo, in pozneje so se s podobnimi tezami oglasili k besedi še drugi vidni predstavniki slovenske zveze komunistov. Skatka v slovenski partiji se je kot v nobeni zasidralo prepričanje, da je čas »učiteljstva« mimo, da je treba iskati nove oblike družbenega življenja, sloneče na pluralizmu mnenj. Šlo je seveda za nelahek, včasih celo dramatičen proces, ki pa je vendar narekoval reviji »Newsweek«, da je razglasila proti koncu osemdesetih let Slovenijo za »oazo svobode«. Dejstvo, da se je slovenska zveza komunistov, kot prva partija na oblasti, odrekla političnemu monizmu, ni samo posledica svetovne krize komunizma, temveč tudi dolgega, bolj ali manj zavestnega domotožja po »drugi Evropi«.

Poleg opisanega procesa znotraj partije, smo v Sloveniji od petdesetih let dalje imeli močna intelektualna gibanja, ki so prerastla marksistično misel in v našem prostoru že udejanjala »drugo Evropo«. Če naj se omejimo samo na nekaj imen, naslovov in dogodkov, naj spomnimo na Kocbekovo knjigo »Strah in pogum«, na revije »Besede«, »Perspektive«, »Problemi«, na afero ob Pahorjevi in Rebulovi brošuri ob Kocbekovi sedemdesetletnici. Pa še na veliki vzpon svobodne misli, kateremu smo bili priča v zadnjem desetletju, z uveljavitvijo »Nove revije«, »Mladine« in drugih podobnih revij. Na tej podlagi se je v Sloveniji uveljavila politična kultura, ki je bila v radikalnem nasprotju s tisto na jugu. Medtem ko so se Srbi zabubili v svoje mite in odkrivali ideale »zemlje in krvi«, smo Slovenci govorili o civilni družbi, o ugovoru vesti, o političnem in ideološkem pluralizmu, skratka o vseh tistih vrednotah, ki smo jih strnili v slogan »Evropa zdaj«. Očitno je, da med dvema tako različnima miselnima krogoma, kakor sta se oblikovala znotraj Jugoslavije, ni bilo mogoče najti skupnega imenovalca, in da se je zaradi tega jugoslovanska banka morala potopiti. Etape tega brodoloma pa so vsem znane: proces proti četverici leta 1988, nastanek Odbora za zaščito človekovih pravic, oblikovanje strank, majska deklaracija, odhod predstavnikov slovenske zveze komunistov s 14. kongresa, aprilske volitve in plebiscit, na koncu pa še mogočno osamosvojitveno dejanje.

Vse to je bilo seveda mogoče zaradi naše sle po svobodi, a tudi zaradi naverjetne mednarodne konstalacije, v kateri smo se znašli: moral se je zrušiti največji svetovni imperij, zato se je lahko mala Slovenija postavila na lastne noge. Vsekakor, sedaj smo tu, v »drugi« Evropi, ki je, zgleda, zmagala na vsej črti (če odmislimo nesrečno Bosno in Hercegovino in še bolj nesrečno Srbijo). Naša dolžnost je, da vrednote, za katere smo se znotraj in zunaj partije tako dolgo borili, udejanimo v politični praksi in ne dovolimo, da bi nas spet omamile skušnjave takšnega ali drugačnega klerikalizma.

Tem besedam je sledila dokaj dolga in neplodna debata. Povzel bi jo s vprašanjem, ki mi ga je v privatnem pogovoru postavil neki gospod: »Ali vas je Kardelj kdaj povabil na kavo?«

(3-konec)

Labirint in njegov dvojnik

V Tržiču so v torek, 25. avgusta, predstavili na razširjeni tiskovni konferenci veliko in morda tudi največjo letošnjo likovno prireditev v naši deželi, kateri so organizatorji dali naslov: »Labirint in njegov dvojnik«. Likovna prireditev ima podnaslov »Multimedialno mednarodno srečanje sodobne umetnosti«. Pri organizaciji velikega srečanja, ki se bo uradno začelo v soboto, 29. avgusta, z otvoritvijo v občinski sejni dvorani ob prisotnosti najvišjih predstavnikov deželnih in občinskih oblasti, sta prvič tako tesno sodelovala javni in privatni sektor, tržiška občinska uprava in SAM, Podjetje hotelov na Tržiškem.

Na tiskovni konferenci je prav to poudaril odbornik tržiške občine za kulturo Fabio Del Bello, ki je še dodal, da upajo, da se bo prireditev obnesla in bo postala tudi tradicionalna, nekaj podobnega kot Mittelfest v Čedadu, ki pa ima za sedaj še večjo politično in tudi ekonomsko moč. Tiskovna konferenca je bila sklicana zato, da bi predstavili čudovit katalog, ki so ga prireditelji pripravili in izdali ob dogajanju v Tržiču, uredil ga je znani likovni kritik Enzo Santese, po mnenju katerega ima Tržič vse možnosti, da postane center občasnega srečevanja umetnikov iz različnih držav. Na predstavitvi tržiškega likovnega srečanja »Labirint in njegov dvojnik« in kataloga je sodeloval tudi glavna duša tega dogajanja, slikar Franco Milani.

Srečanje moderne umetnosti bo multimedialnega značaja. Tu se takoj postavi vprašanje, kaj multimedialnost sploh je, in če je res vse multimedialno, kar se za multimedialno danes prodaja. V zelo preprostih besedah, ki mogoče multrimedialnosti delajo tudi malce krivice, smemo reči, da gre za poskus, ko človek—umetnik hoče uporabiti vsa razpoložljiva izrazna sredstva,ki so mu danes na voljo, da bi dosegel neko višjo stopnjo v umetnosti. Multimedialnost je, milo rečeno, še vedno v povojih, vsaj pri nas je še tako. In če bo Tržiču uspelo vsaj malo pokazati, kakšne so danes tendence v sodobni umetnosti, bo prireditev dosegla svoj namen.

Organizatorji so namreč v Tržič od 29. do 6. septembra povabili predstavnike različnih zvrsti likovne umetnosti, ki naj na istem prostoru prikažejo svojo umetnost na različne načine. Multimedialnost torej, v različnosti z mednarodno udeležbo. Ker gre za sodobno, moderno umetnost, so se zelo duhovito odločili, da bodo mestu skušali pokloniti stik s tako umetnostjo iz »prve roke«. Deset avtorjev iz treh držav bo namreč v mestu na prostem in med ljudmi napravilo svojih deset slik — muralesov, ki naj bi pozneje krasili mesto. Na žalost pri lastnikih zidov, na katere naj bi v mestu obesili panoje velikosti 1.3m za 2m, niso naleteli na dober odziv, saj sta samo dva pristala, da nekako posodita zid za nekaj časa. Ta problem bodo skušali rešiti v teh dneh, je pa dober pokazatelj, kako težko si utira moderna umetnost v življenje. Muralese bodo v Tržiču risali Franz Berger, Roland Grasser, Valentin Oman, Robert Primig iz Avstrije, Arrigo Buttazzoni, Luciano Del Zotto, Benedetta Jandolo, Maurizia Manfredi, Carlo Mastronardi, Umberto Menin in Franco Milani iz Italije in Klavdij Tutta ter Martin Avsenik kot predstavnika Slovenije.

Seveda se organizatorji niso ustavili pri tem in so povabili na srečanje še slikarje, ki bodo v mestu razstavljali svoja dela in to so Giampietro Guillermo iz Argentine, Dietmar Brehm iz Avstrije, Janne Berg iz Danske, Azam Karid, ki je Iračan, a živi v bližnji Ajdovščini, Salavtore Dominelli in Marino Cassetti iz Italije in Zvest Apolonijo ter Milovan Valič iz Slovenije.

Razred zase so instalacije. Na kratko povedano: to je poseg umetnika v prostor, skupek obojega daje neko trejo umetniško vrednoto, ki postane tako samosvoje umetniško delo. Naj me zaradi tega poenostavljanja nihče ne pretepe, je pa potrebno, ko se piše o sodobnih posegih v umetnosti, ki jih širša publika še ne pozna dovolj dobro, da bi bila z njimi v takšnem odnosu, kot je z razstavljeno sliko v galeriji. Instalacije bodo v Tržiču prispevali Barbara Tax iz Nemčije, Manolis Thomakakis iz Grčije, Roberto Kusterle in naš, eden redkih Slovencev, če ni edini, ki se v zamejstvu bavi z instalacijami, Franco Vecchiet (zastopala bosta Italijo) ter imenitni in znani predstavnik videoarta iz Slovenije Strečo Dragan.

Med grafiki bodo razstavljali Klasien Boulloud, Doune Cesari—Tissot, Pascal Hemery, Isabelle Julia in Nathalie Stern, Nemčijo bo zastopal Thomas Worgotter, Slovenijo mlada Klementina Golja, iz Španije pa pride Francesco Bo'rdas. Na srečanju moderne umetnosti v Tržiču bodo prisotni še trije dobri fotografi s svojimi deli: Martin Rauchenweld iz Avstrije, Rajko Bizjak iz Slovenije in Maurizio Frullani za Italijo.

Organizatorji pa so poleg strogo likovne umetnost uvrstili na tržiško srečanje še gledališka dela, branje poezije, glasbo in tudi predvajanje filma Freda Fritha »Step Across the Border«. Ob vseh imenih, ki smo jih našteli, vidimo, da so se organizatorji zelo potrudili in mirno lahko rečemo, da nekako orjejo ledino, saj je večkrat sodobna likovna umetnost nehvaležen posel, ker ne najde takojšnega odziva pri publiki. Za konec poletja imamo torej med nami prireditev, ki je ne kaže na noben način zamuditi.

J.P.

Ivan Pregelj

TOLMINCI

Ilustriral Klavdij Palčič

XLIII.

Staremu je odleglo. Sin je šel z njim do Kanala. Tam sta sedla k meri vina in se okrepila. Nista govorila, le molče sta se gledala. Potem sta vzela slovo in šla vsak v svojo stran, oče na Tolminsko, sin nazaj v Gorico.

Vso pot sta goltala bridkost, ki jima je zalijala srce in gnala solze v grlo...

A bil je mesec maj in vse je cvetelo in pelo kakor na stvarjenja peti dan, preden je Bog človeka ustvaril...

*

Ko je stopil tretjo nedeljo po véliki noči tolminski kaplan in poznejši višji duhovni Andrej Foramiti v cerkev na Ilovici, je opazil, da je v cerkvi nenavadno veliko ljudi. Dasi je poznal mladi duhovnik cerkvene pisce[1] Surija, Kornelija a Lapide in prebiral Bellovacenzijeve »Specula« in se tako v čistem tolminskem zraku pripravljal za častni in strogi doktorski izpit, je vendar prišel v zadrego, čemu neki bi bila prav tretja povelikonočna nedelja za tolminske okoličane tako važna, da so prišli nalašč v Tolmin k maši kakor ob kakem cerkvenem godu za veliki šmaren. V tej negotovosti je stopil rahlo nejevoljen na prižnico in prečital evangelij:

»Videl pa je Kristus, da ga hočejo vprašati apostoli in jim je rekel: Izprašujte se med seboj, čemu sem rekel, čez malo časa in me ne boste videli in zopet čez malo časa in me boste videli. Resnično, resnično vam povem...«

Zaletelo se mu je, da je dolgo kašljal in dobral tako, da ga je komaj kdo umel. Odložil je nato knjigo, našel zopet svoj glas in začel govoriti.

»Žalostni ste in tarnate. Zakaj ste žalostni? Apostoli so vedeli, da jih bo Kristus pustil same. Zato so žalovali. Vi nimate pravice jokati. Sami ste tisti, ki ste Kristusa pregnali. On vas ni zapustil, vi sami ste ga spodili, ločili svoja pota od njegove.«

Južna kri se je v govorniku razigrala. Ob lastni besedi se je podžigal v jezo in karajočo obsodbo:

»Da niste Gospoda izgnali? Lažete se kakor farizeji! Vest vam govori drugače in vas teži. Izgnali ste. Facti fuerunt rebelles, uprli ste se. Božje služabnike, svoje duhovne pastirje preganjate, namestnike Kristusove! Da ne preganjate? Lažeš se, Idrijčan! Izgnal si Kristusa! Lažeš se, Nemškorutar! Izgnal si Kristusa! LaŽeš se, Šentviškogorec! Izgnal si Ga! Ne bodite hinavci! Ali ne grozite tudi že meni, ali ne ščujete? Tu sem! Grozite, ščujte! Nisem kriv, prav sem učil, kakor je pisano, da dajte cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega. Tako sem učil in učim in bom storil še več. Kdor Kristusa izganja, njegove besede vreden ni. Zaprl bom cerkve...«

Končal je, odmolil in šel. Ko si je odel mašni plašč in se ozrl na razpelo, je zamrmral:

»Nimis dixi — prehudo sem rekel!«

Res je rekel preveč in žal mu je bilo tudi še pozneje in še na smrtni postelji se je kesal, naj mu Bog odpusti tisto tedanjo ničemurnost, da je hotel upornikom pokazati, da se jih ne boji.

Ni minula še ura po maši, ko je vstal v spodnjem delu Tolmina velik krik in šum. Bled je prihitel h kaplanu cerkovnik in ga začel rotiti, naj se skrije ali pa naj beži. Do tri sto kmetov se je zbralo pred gosposko hišo; urbarje zahtevajo od grofovega tajnika, trgu groze, da požgo, in zaradi pridige so razjarjeni na duhovnika.

»Pa zakaj?« je vprašal Foramiti.

»Zato, ker niste pravi duhovni, kakor se ustijo,« je povedal cerkovnik.

»Moja vest je čista,« je zaupal sebi duhovni. Toda cerkovnik ga je iskreno rotil. Šum ljudi od gosposke hiše je prihajal bliže.

»Ne bojim se,« je skušal duhovnik samega sebe prepričati. Potem pa je privolil, naj mu osedlajo konja. Bog ga je pokaral prav tam, kjer je bil najbolj ničemuren. Nobeni živi duši med kmeti ni prišlo v misel, da bi se spozabil nad duhovnim. Menili so, da kot tolminski kaplan pač mora tako učiti, kakor uči: cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega. Le to so mu zamerili, da jim je grozil, da bo cerkvena vrata zapečatil in zaprl. Pa so potrpeli. Do druge nedelje, so rekli, se dedec še trikrat premisli. Tako je bežal duhovnik Foramiti brez potrebe proti Kobaridu in v Čedad. Spremljal ga je nekaj časa cerkovnik. Potem ga je Foramiti odslovil in mu naročil:

»Vrni se. Naj ne mislijo, da bežim. Grem do gospodov kanonikov v Čedad, do naddijakona, naj jim cerkev in mašo odreče.«

»Nikar, gospod,« je prosil cerkovnik.

»Mera je polna,« je rekel duhovnik trpko.

Pozneje, ko se mu je srd ulegel, je ponovil:

»Nimis dixi! Prehudo sem rekel!«

Spodbodel je konja, cerkovnik pa se je vrnil in bil priča, kako so kmetje prisilili grofovega biriča, da je moral takoj na konja pa v Gorico h grofu po stara pisma. Bili so med razgrajači zlasti taki, ki so bili svoj čas zato, da se ne bi uprli s silo, temveč bi se še enkrat pritožili pri cesarju. Zdaj jih je slast goriške zmage in splošna pobuna napravila za najbolj bojevite in odločne. Resnejši so jih s težavo krotili, Lovrenc Kragulj, Martin Munih, Gašper Bizalj. Svojeglavo so se vedli tihi in skromni Bajt, Vrban Klobučar, Boštjan Kavčič. Celo neka ženska je vpila vmes, Kraljeva Tina, ki je bila bridka ko pelin in nagla v rokah. Ljudje od Ladri so se sklicevali na svojega župana, da so grofovski pobirali več, kakor pa je zapisano. Še grofov davek, so vpili Doljani, so morali oni plačevati grofu. Tudi glede Dobrav so se čuli klici. Pravice so hoteli Kamnjani. Mesar Melinc je ščuval, čedajskih kapomažo Manfredo so pretepli. Da je pravdač Defacis priča, da imajo grofovski potvorjene zapiske o roboti, so klicali Modrejani.

Tedaj so se našli sredi vseh teh majhnih, navadno skromnih mož oni, ki so osebno največ prestali pod grofi. Bili so to Martin Munih, Lovrenc Kragulj in Gregor Kobal.

»Mirimo,« je dejal Kragulj. Gregor Kobal je nemo pritrdil. Martin je prvi zdvajal:

»Tepli so me, da je čudo, kako še diham.«

»To je res.«

»Ti zame, jaz zate, ki so ti otroka pohabili,« je dejal Martin.

Tedaj je predlagal še Lovrenc:

»V božjem imenu. Za vole, ki jih je ukradel grof.«

»Pa za sestro Tončko,« je pristopil Bizalj.

»Za hčer,« se je odzval Lužnik iz Bače.

»Za Kavčičeve sirote,« je doumel Janez Živec.

»Za prekle iz prepovedanca,« je pripomnil Bizalj.

»Pa ne nad grofa, nad sodnika, galjota, ki mrtvouden leži.«

Dvajset ali petindvajset mož se je obrnilo proti sodnikovemu stanovanju. Prišli so pred vrata. Tu sta stala Gradnik in Duša. Nič se nista začudila, le spogledala sta se. Gradnik je stopil možem naproti in rekel:

»Prepozno ste prišli.«

Kaj sta že vidva opravila?« je vprašal Muih.

»Imela sva pravico,« je dejal zasmehljivo Duša. Gradnik pa je rekel:

»Opravil je Bog!«

Sodnika je zadel vdrugo mrtud. Strežnik je šel po duhovnega, a ga ni našel. Sodnik je umrl nepreviden.

Tudi to je Foramiti še na smrtni postelji objokoval.

*

V ponedeljek sta se imela poročiti Janov Luka iz Zalaza in Klobučarjeva Katrica. Ko so prišli svatje v Tolmin, niso našli kaplana. Nevesta je prebledela in zajokala. Luka je stiskal pest:

»Nalašč je ušel!«

Svatje so bili vsi iz sebe zaradi takele sramote. Nevesta pa je potegnila ženina za cerkev in mu tam razodela:

»Luka, Bog naju je zapustil. Saj sem tako branila. Zdaj pa bo moja smrt pod Škrbino.«

»Tiho bodi, Katrica,« je dejal fant. »Počakajmo, odložimo.«

»Ti že, ti,« je jokala nevesta, »pa jaz ne morem.«

Luka je vzel nevesto in svate in se napotil iz Tolmina. Pri Defacisu je naročil vina. Vsaj te jeze ni smel narediti svatom, da bi šli tešč domov. Hotel je z njimi pravkar vstopiti, ke je zavpila nevesta in pokazala predse po vesti.

»Gospod gredó!«

Res je prihajal od mosta gor, opiraje se na palico, ves domač v hoji in kroju, ves truden in star, podmelški gospod Murovec. Kaj debelo je pogledal, ko so ga svatje ustavili sredi ceste:

»Gospod, zdaj pa kar z nami v cerkev k poroki. Tolminskega ni.«

»Kajpada,« se je zavzel Murovec. »Sem mar ciganski fajmošter? Jaz poročam svoje v Podmelcu, Tolminec naj pa svoje.«

»Gospod, nam se mudi,« se je oglasila nevesta in povesila od sramu oči. Rahla pegavost ji je že bila onesnažila obraz.

»Takooo?« je zategnil Murovec. »Čedna si mi! Čigava pa si?«

Povedala je, koprneča od sramu.

»Pa ti?« je vprašal še trje Murovec ženina.

»Janov sem,« je povedal.

»In zrel tudi,« je viknil fajmošter. Nato je velel: »Za mano! Ali naj na cesti opravimo?«

Poročil ju je in izpil s svati merico vina. Srečni ženin se mu ni mogel dovolj zahvaliti. Povedal je, da bi mu bila sicer nevesta šla pod Škrbino...

Dva dni pozneje je bilo v Podmelcu. Župnik se je že odpravljal spat. Tedaj je nekdo potrkal. Župnik je šel odpirat, meneč, da bo treba iti previdevat. Pa je našel pred vrati Božičevo Cilko.

»Kaj? Ali je očetu slabo?« je vprašal.

»Ne,« je povedala deklica, »prosila bi nekaj.«

»Kar prosi!«

Povedala je, da jo Andrej Golja snubi in da je oče moral privoliti, ker se nasilneža boji. Ona pa moža ne mara, ga rajši ubije ali pa samo sebe. Kar v Bačo bo skočila, če ji župnik ne pomore.

»Tako? Ali si žaba, da boš v Bačo skakala? Pa z dušo v pekel?« je dejal strogo župnik.

»Gospod, zato pomagajte!« je koprnela.

Smilila se mu je, ni je dalj ošteval.

»Pojdi z menoj!«

Vzel jo je v sobo, sedel za mizo in pisal. Zvil je list in zganil pa ga dal dekletu.

»Zdaj pojdi domov,« je dejal, »poveži svoje perilo in obleko, pa vstani pred dnem, da te nihče videl ne bo. Napoti se v Gorico. Tam poprašaj po nunskem samostanu. Ti bodo že dobri ljudje pokazali. Pozvoni, ko prideš, pa vprašaj po sestri Klementini in ji izroči pismo, ki sem ti ga dal. Si razumela?«

»Sem!«

»Pojdi! Tudi očetu ne pravi nič. Naj ga skrbiš, kaj pa je tak, da se Skoračnikarjeve zamere boji. Ga bom že jaz potolažil, če bo preveč togoval.«

(se nadaljuje)

---

(1) *Cerkveni pisci:* Surius Lavrencij (1522-1578), plodovit pisatelj, ki je zbral tudi Vitae sanctorum (Življenje svetnikov); Kornelij a Lapide (1567-1637), razlagalec biblije na osnovi cerkvenih očetov in starejših bogoslovnih pisateljev; razlagal je posebno Mojzesove knjige in Pavlova pisma. Poučeval je v Louvainu in na rimskem Collegium Romanum; Bellovacenzi: italijanska oblika za človeka iz Bellovacena (Beauvaise) na Francoskem. Iskanje, koga pisatelj misli, je bilo neuspešno.

V prvih srečanjih 2. kola italijanskega nogometnega pokala

Poraz Udineseja v Cagliariju

Udinese je slabo pričel svojo pot v italijanskem pokalu. V sinočji prvi tekmi 2. kola (v 1. kolu Videmčani niso bili zaposleni) je namreč na gostovanju v Cagliariju izgubil z 2:0 (0:0). Zadetka sta dosegla Moriero v 47' in Oliveira v 89'. Udinese je nastopil v naslednji postavi: Giuliani, Pellegrini, Vanoli (v 63' Orlando), Sensini, Calori, Mandorlini, Mattei, Rossitto, Balbo, Dell'Anno, Branca (v 53' Nappi).

Ostali sinočnji izidi:

Parma - Lecce 1:0 (0:0), strelec Minotti v 48' (11-metrovka).

Bari - Pescara 3:3 (2:2), strelci Di Cara (Pescara) v 12' in 27', Protti (Bari) v 21', v 40' in v 60', Mendj (Pescara) v 55'.

Milan - Ternana 4:0 (1:0), strelci Savičević v 24' (11-metrovka) in v 60', Gullit v 51', Massaro v 69'.

Roma - Taranto 4:1 (2:1), strelci Mihajlović (Roma) v 3', Giannini (Roma) v 14', Lorenzo (Taranto) v 22', Benedetti (Roma) v 58', Carnevale (Roma) v 87'.

Reggiana - Inter 3:4 (2:3), strelci Sgarbossa (Reggiana) v 10', Pančev (Inter) v 14', 22' in 48', Sosa (Inter) v 29', Pacione (Reggiana) v 45', De Falco v 90'.

Monza - Torino 2:3 (1:2), strelci Silenzi (Torino) v 6', Aguilera (Torino) v 20', Brogi (Monza) v 35' in 80', Sordo (Torino) v 86'.

Ancona - Genoa 2:1 (1:1), strelci Ermini (Ancona) v 24', Van't Schip (Genoa) v 29', Detari (Ancona) v 71'.

Napoli - Modena 3:0 (1:0), strelci Ferrante v 13', Policano v 50', Fonseca v 82' (11-metrovka).

Fiorentina - Perugia 1:0 (0:0), strelec Baiano v 75'.

Foggia - Pisa 1:0 (1:0), strelec Kolivanov v 12'.

Brescia - Verona 2:3 (1:2), strelci Rossi (Brescia) v 8', Prytz (Verona) v 20', Piovanelli (Verona) v 45' in 67', Hagi (Brescia) v 88'.

Ascoli - Lazio 0:4.

Srečanje med Atalanto in Venezio (1:1) so odigrali predvčerajšnjim, tekma med Juventusom in Andrio bo drevi, medtem ko se bosta Sampdoria in Cesena pomerili v soboto.

Povratne tekme bodo 2. septembra.

Zavrnjen priziv Messine

MILAN — Disciplinska komisija italijanske nogometne zveze je zavrnila priziv Messine, ki se je pritožila nad odločitvijo, po kateri je zmaga v pokalni tekmi z 2:0 pripadla Ceseni. Tekma se je po podaljških končala 1:1, vendar je pri streljanju 11-metrovk odpovedala razsvetljava. Pri disciplinski komisiji so menili, da je bila za razsvetljavo odgovorna Messina kot gostitelj tekme.

Terraciano diskvalificiran

FIRENCE — Športni sodnik italijanske nogometne C-1 lige je v zvezi s pokalnimi srečanji diskvalificiral tudi igralca Triestine Terraciana. Slednji ne bo mogel odigrati ene tekme.

Danska razočarala

RIGA — V svojem prvem nastopu v okviru kvalifikacij za svetovno nogometno prvenstvo je Danska svojim privržencem pripravila grenko presenečenje, saj se je morala proti Latviji zadovoljiti z delitvijo točk brez gola. Danska, ki je pred dvema mesecema osvojila evropski naslov, je sicer imela terensko premoč, vendar ni znala premagati obrambe Latvije, a ko se je predstavila pred vratarjem, kot se je primerilo Laudrupu deset minut pred koncem, je nerodno zapravila priložnost. Domačini so bili najbližje zadetku v prvem polčasu, ko so tudi zadeli vratnico.

Lestvica 3. skupine: Latvija 3 točke (3 tekme), Španija 2 (1), Irska 2 (1), Albanija 2 (3), Severna Irska 1 (1), Danska 1 (1), Litva 1 (2).

Prijateljska srečanja

Včeraj so odigrali tudi nekaj mednarodnih prijateljskih nogometnih srečanj. Izidi: Madžarska - Ukrajina 2:1, Finska - Poljska 0:0, Romunija - Mehika 2:0, Turčija - Bolgarija 3:2, Norveška - Švedska 2:2.

Bilardo grozi z odhodom UEFA še nič o Maradoni

SEVILLA — »Ni res, da sem podpisal enoletno pogodbo. S Sevillo obstaja samo dogovor, v katerem je jasno določeno, da bom ostal v Španiji le v primeru, če ekipo okrepijo, kar se doslej ni zgodilo, ne glede na zadevo z Maradono.« Tako je povedal Carlos Bilardo, bivši selektor argentinske reprezentance, ki bi v Sevillo hotel pripeljati bivšega kapetana Napolija. V preteklih dneh je predsednik Seville Luis Cuervas zanikal, da je Bilardo tik pred odhodom in je celo trdil, da je argentinski trener podpisal dveletno pogodbo.

Skoraj kot »odgovor« na pritožbe Bilarda je prišla vest, po kateri podpredsednik Seville Francisco Escobar, ki bo v kratkem kandidiral za predsedniško mesto, zahteva odstop Cuervasa. Slednji naj bi slabo upravljal društvo, tako da mu grozi popolna zmešnjava.

Po nekaterih napovedih naj bi se z Maradono prihodnji teden ukvarjala tudi FIFA, njen odvetnik Michel Saint Ruffinen pa je v izjavi za argetinsko tiskovno agencijo Telam to zanikal. Pristavil pa je, da bo verjetno ta teden FIFA poslala navodila italijanski in španski nogometnoi zvezi (v vednost bo dopis poslala tudi argentinski), kako naj se ravnata v primeru Maradona.

Na 2. regati italijanskega DP v razredu evropa

Guštin (Sirena) presenetil Arianna obdržala 5. mesto

Arianna Bogatec

TRST — Organizator italijanskega jadralnega prvenstva v razredu evropa, klub Adriaco, je spravil pod streho tudi 2. regato, na kateri je zmagal član društva Oscar Cosulich Martino Bolletti, ki je tudi prevzel skupno vodstvo. Prijetno presenečenje pa je pripravil član TPK Sirena Miran Guštin, ki je pristal na 4. mestu in je na skupni uvrstitvi dvajseti. Arianna Bogatec, prav tako članica Sirene, je bila deveta, na skupni uvrstitvi pa je zadržala 5. mesto. Zmagovalka prve regate, Gea Boschin, je bila 19. Organizator upa, da bo danes le izpeljal obe dve regati, kar pa ne bo lahko, saj vetra v Tržaškem zalivu ni od nikoder. Na programu je vsega skupaj 6 regat, prvenstvo pa se zaključi v soboto.

Vrstni red 2. regate: 1. Martino Bolletti (O. Cosulich) 0,00 točk; 2. Branko Brčin (Jadro Koper) 3,00; 3. Mario Rabbò (Rapallo) 5,70; 4. Miran Guštin (Sirena) 8,00; 5. Gabriele Benussi (Barcola-Grignano) 10,00; 6. Fabrizio D'Este (O. Cosulich) 11,70; 7. Massimiliano D'Alesio (Follonica) 13,00; 8. Marko Morgan (Piran) 14,00; 9. Arianna Bogatec (Sirena) 15,00; 10. Maurizio Benčič (Burja Izola) 16,00; 24. Nevio Sabadin (Sirena) 30,00; 35. Katja Omari (Sirena) 41,00; 52. Marco Settimi (Sirena) 103,00; 52. Ivan Zidarič (Sirena) 103,00 (oba sta prišla izven dovoljenega časa).

Skupni začasni vrstni red: 1. Martino Bolletti (O. Cosulich) 8,00 točk; 2. Branko Brčin (Jadro Koper) 20,00; 3. Gabriele Benussi (Barcola-Grignano) 21,70; 4. Vasco Vascotto (Muggia) 23,00; 5. Gea Boschin (Adriaco) 25,00; 5. Arianna Bogatec (Sirena) 25,00; 7. Marko Morgan (Piran) 27,00; 8. Furio Benussi (Barcola-Grignano) 28,70; 9. Fabrizio D'Este (O. Cosulich) 37,70; 10. Francesco Lagirti (Foce Cecina) 39,00; 11. Francesco Mangelli (Roma) 41,00; 11. Alessandra Croce (Rapallo) 41,00; 13. Fabrizio Diaschi (Ostia) 43,00; 14. Federico Strocchi (Ravennate) 48,00; 15. Giovanni Bonzio (Desenzano) 51,00; 16. Massimiliano D'Alesio (Follonica) 52,00; 17. Maurizio Benčič (Burja Izola) 54,00; 18. Valentina Pitto (Quarto) 55,00; 18. Claudio Quadarella (Torre del Greco) 55,00; 20. Miran Guštin 57,00; 35. Nevio Sabadin 84,00; 43. Katja Omari 111,000; 50. Ivan Zidarič 131,00; 76. Marco Settimi (vsi Sirena) 206,00.

Za člana atletskega društva Bor

Drugi del sezone bolje obeta za Igorja Sedmaka

Igor Sedmak

Po nič kaj spodbudnem prvem delu, ko zaradi stalnih poškodb ni mogel uresničiti zastavljenih ciljev, se je drugi del sezone za Igorja Sedmaka, atleta skakalca AD Bor, začel kar se da obetavno. Čeprav bo zaradi izgubljenega prvega dela sezone maksimalne cilje za letošnje leto (deželni rekord v troskoku) le zelo težko uresničiti, se mu v druge delu obetajo vsaj osebni rekordi v obeh skakalnih in nekaterih drugih vzporednih disciplinah. Vendar bo pri tem potrebno zelo pohiteti, saj ta del sezone traja le kaka dva meseca, pa tudi tekmovanj ni na pretek.

Že na prvem tekmovanju tega dela sezone v Trstu je Igor v daljino skočil točno 700 cm, na dveh zaporednih mednarodnih tekovanjih, 21. t.m. v Clesu pri Bocnu in 23. t.m. v Mezzanu, je Igor začel uresničevati prognoze. V Clesu je resda v slabši konurenci v troskoku zmagal z letos svojim najboljšim rezultatom 15,19 m, v Mezzanu pa je sicer v tej disciplini z uvrstitvijo (4. mesto) in rezultatom 15,00 m nekoliko odpovedal, v skoku v daljino pa je v družbi z najbolšimi skakalci naše in drugih dežel postavil svoj drugi najboljši rezultat kariere (724 cm), s čimer je osvojil 3. mesto za odličnima italijanskima skakalcema, ki sta skočila 746 oz. 736 cm (oba pa imata osebna rekorda 810 oz. 776 cm). September bo z nastopi zelo bogat mesec, ki bi po začeku sezone sodeč moral glede rezultatov obroditi sadove. (I.P.)

Pri Ferrariju rešili problem drugega pilota v novi sezoni

Berger bo zamenjal Capellija

MARANELLO (Modena) — Avstrijski pilot formule ena Gerhard Berger se bo torej vrnil k Ferrariju, za katerega je že tekmoval v sezonah od 1987 do 1989. Pogodba, ki jo je podpisal s hišo iz Maranella, je dveletna z možnostjo opcije še za eno leto. Drugih podrobnosti niso sporočili.

Berger, ki bo pri Ferrariju zamenjal Ivana Capellija, je nastope v formuli ena pričel 19. avgusta 1984, ko je z vozilom ATS-BMW nastopil na VN Avstrije. Leto kasneje se je preselil k Arrowsu, v naslednji sezoni pa je bil pri Benettonu in osvojil prvo zmago. Pri Benettonu pa je tudi ostal eno samo sezono, nakar so ga najeli pri Ferrariju, za katerega, kot smo dejali, je tekmoval tri leta, svojo kariero pa je nadaljeval pri McLarnu.

Berger je skupno nastopil na 126. velikih nagradah in osvojil 7 zmag, osemkrat pa je startal v prvi vrsti. Večkrat je bil tudi žrtev nesreč. Najhujša se mu je pripetil na VN San Marina, leta 1989: s svojim ferrarijem je zavozil s proge, zaletel se je v varnostni zid, a vozilo so zajeli plameni. Berger je izgubil zavest,

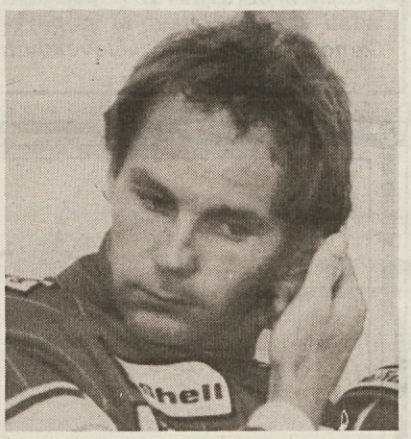

Gerhard Berger

precej se je tudi opekel, vendar je bil po mesecu dni znova na progi.

Z najemom Bergerja so pri Ferrariju zaključili fazo prenove, s katero so precej globoko posegli v samo strukturo, ki je bila preveč velika in torej ni imela potrebne prožnosti. Delo so razdelili po oddelkih, pri čemer so se zgledovali zlasti po britanskih teamih.

Lancia naskakuje 6. zaporedni naslov

JYVASKJLA (Finska) — Na 42. izvedbi »rallyja tisočerih jezer«, ki se prične danes in se bo po 1560 km končal v nedeljo, si Lancia lahko že predčasno zagotovi šesti zaporedni naslov na SP: trenutno ima 33 točk več od Toyote in ji zadošča tudi 2. mesto, seveda pa se v tem primeru mora Toyota uvrstiti mesto niže.

Glavni favoriti za uspeh so Auriol in Kankkunen (oba na lancii) ter Alen (toyota), ki je že šestkrat zmagal na rallyju na Finskem. Vodilnega na skupni lestvici za svetovno prvenstvo, Španca Sainza (ima 12 točk več od Auriola), ne bo na startu zaradi strategije odbitkov pri točkovanju, ki jih je treba opraviti ob koncu sezone (manjkajo še štiri dirke). Sainz pa je medtem že dosegel sporazum s Toyoto, s katero je podpisal pogodbo tudi za prihodnje leto. Toyota tudi snubi Auriola in Kankkunena, ki pa se nista še odločila, za koga bosta dirkala.

obvestila

ŠD ZARJA
obvešča, da se bodo treningi za letnika 1981 in 1982 nadaljevali v petek, 28. t.m., ob 18. uri na nogometnem igrišču v Dolini.

SK BRDINA
vabi na 1. kraški bike slalom, ki bo 13. septembra v Repnu pri nogometnem igrišču s pričetkom ob 10. uri.

SK BRDINA
obvešča, da so suhi treningi v naravi vsak torek in četrtek ob 18. uri.

ŠZ BOR
obvešča vse tiste, ki se želijo udeležiti začetniškega namiznoteniškega tečaja ZSŠDI v Zgoniku od 7. do 11. septembra (tečaj bo vsak dan od 9. do 17. ure, v ceno 70.000 lir tečajnine je vračunano tudi kosilo), da jim bo v primeru potrebe zagotovljen prevoz iz mesta v Zgonik in nazaj. Informacije od 17. do 20. ure v uradu ŠZ Bor (tel. 51377).

ŠK KRAS
ŽENSKI ROKOMETNI ODSEK
obvešča, da bo prvi sestanek v torek, 1. septembra, ob 19.30 v Športno-kulturnem centru v Zgoniku. Vabljena so še zlasti nova zainteresirana dekleta. Za informacije tel. na št. 251005.

KD KRAS DOL-POLJANE
in prijatelji obveščamo, da se bo 31. avgusta v Dolu pričel II. memorial Kristjan Donda v nogometu. Nastopale bodo ekipe: Dol-Poljane, Števerjan, Jamlje in Vrh. Tekme bodo v ponedeljek in torek, finale pa v soboto, 5. septembra, ob 17. uri. Vabljeni!

KOŠARKARSKA SEKCIJA ŠD BREG obvešča, da bosta zbor in prvi trening za člansko in kadetsko moštvo v ponedeljek, 31. t.m. ob 18. uri v dolinski telovadnici.

iz planinskega sveta - iz planinskega sveta - iz planinskega sveta

V pripravi je izlet na Dobrač

Nadaljuje se izletniška sezona SPDT in v pripravi je enodnevni avtobusni izlet na Koroško, na najbolj razgledno goro Beljaških alp, na 2166 metrov visoki Dobrač **(na sliki)** *nad Beljakom. Z vrha Dobrača je prekrasen razgled na vse Karavanke in Julijce proti jugu, proti severu pa se odpirajo prostranstva vrhov Visokih Tur, zelenih kucljev Nockberge in proti vzhodu še pogled na Svinjo planino in Koralpe. Dostop na vrh Dobrača ni težaven. Z najvišjega parkirišča pod Dobračem, do katerega se pripelješ po lepi alpski cesti, je po skalnati stezi približno dve uri zložne hoje, tisti pa, ki so jim lažje poti bolj pri srcu, se lahko povzpnejo na vrh po lepi, ne preveč strmi, makadamski cesti, ki pripelje do vršnjega križa in do obeh kapelic, ki so jih na Dobraču postavili že pred 300 leti. Tam stoji tudi televizijski stolp, pod njim pa udobna koča, ki jo upravlja beljaško planinsko društvo. Izlet je torej primeren za vse in september je pravšnji čas za take vzpone, ki da-*

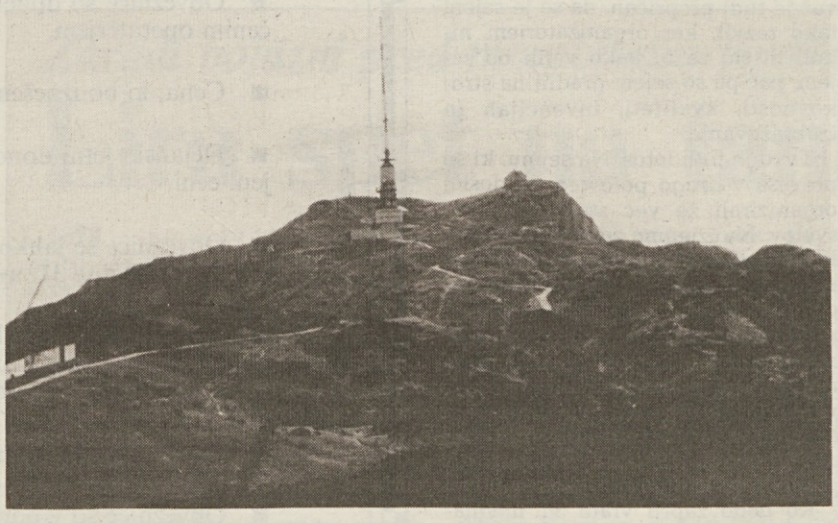

jejo veliko užitka vsem, ki se radi razgledujejo po širnem, prelepem alpskem svetu.

Izlet na Dobrač bo v nedeljo, 13. septembra, z odhodom iz Trsta izpred sodne palače na Trgu Ulpiano ob 6. uri. Po vožnji po avtocesti do Beljaka bo avtobus peljal po 16 km dolgi, razgledni alpski cesti do najvišjega parkirišča, kjer se bo pričela prava hoja. Okrog 11.00 ure bi morali vsi udeleženci izleta priti na vrh Dobrača. Skupno bo za približno tri ure in pol hoje.

Vpisovanje je že v teku na ZSŠDI v uradnih urah (tel. 635627). Cena izleta, ki ga vodi Lojze Abram, je 25.000 lir. Cestnina po alpski cesti je namreč zelo draga.

Pohod bazoviških junakov

V okviru vsakoletne proslave spomina Bazoviških junakov organizira Športno združenje Sloga tradicionalni spominski pohod - Bazoviški junaki 1992, na katerega vabi vse planince in prijatelje narave. Udeleženci se bodo zbrali v nedeljo, 6. septembra, v Bazovici pred vaškim spomenikom padlih v NOB ob 9.45. Pol ure kasneje se bodo napotili proti Jezeru nad dolino Glinščice in po skalnatem robu do vasi Draga. Od tam bo sledil vzpon preko Peska in Gročane na vrh Kokoši (672 m), s katerega je razgled na bazovsko gmajno in na kraj ustrelitve bazoviških junakov. Po sestopu s Kokoši bo pred spomenikom spominska svečanost s polaganjem vencev. Pohod traja približno tri ure in pol in prireditelji vabijo čimveč planincev, da se ga udeležijo ob 62-letnici smrti bazoviških junakov. (L.A.)

Naročnina: za Italijo mesečna 23.000 Lir - Letna naročnina za 1992 znaša 276.000 lir. Poštni tekoči račun Založništva tržaškega tiska, Trst 13512348; za Slovenijo: mesečna 450 SLT (dnevna 22 SLT). Letna prednaročnina 5.000 SLT za tiste, ki jo poravnajo do 29. 2. 1992. Žiro računa 50101 - 601 - 85845, ADIT Sežana - Partizanska 75 a, telefon 067/73360; Fax 067/72441.

Oglasi: 1 trgovski modul (šir. 1 stolpec viš. 23 mm) 80.000 lir; finančni in legalni 120.000 lir; ob praznikih povišek 20%; mali oglasi 850 lir beseda; osmrtnice, zahvale in sožalja po formatu. Iva 19%. Naročila sprejemajo: iz dežele Furlanije-Julijske krajine agencija PUBLIEST Srl (vsak dan od 8.30 do 12.30), Trst, ul. Montecchi 6 - Tel. 7796-611 - Fax 768697; iz drugih dežel v Italiji podružnice SPI; iz Slovenije in Hrvaške STUDIO VISTA d.o.o., Ljubljana, tel.-fax 216155 vsak dan od 9. do 13. ure razen sobote.

primorski dnevnik

četrtek, 27. avgusta 1992

TRST - Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600 - Tlx 460894 PD I
Fax 040/772418
GORICA - Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 533382 - 535723 - Fax 0481/532958
ČEDAD - Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190 - FAX 0432/730462

Odgovorni urednik **Vojimir Tavčar**

Izdaja **ZTT**
Tiska EDIGRAF

Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

Jutri se bodo v Kanalu začeli letošnji 14. Kogojevi dnevi

NOVA GORICA — Z okroglo mizo na temo »Primorska kot pokrajina« (sodeloval bo tudi senator Darko Bratina iz Gorice), se bodo v jutri ob 15.30 uri v Kanalu pričeli letošnji Kogojevi dnevi. Gre za manifestacije, ki bodo potekale že štirinajstič zapored in jih v spomin na glasbenika, ki je s svojimi stvaritvami vplival na slovensko glasbo oziroma kulturo, prireja Prosvetno društvo Soča v Kanalu, ob sodelovanju znanih kulturnih in javnih delavcev iz Slovenije.

Kogojevi dnevi so se razvili v pravi festival slovenske glasbe in kulture, ter po obsegu predstav oziroma prireditev, zlasti pa zaradi mnogih glasbenih del, ki bodo prvič uprizorjena, prednjačijo pred podobnimi festivali v Sloveniji, tako tudi pred poletnim Festivalom glasbe v Ljubljani. Posebej omenjamo razne krstne izvedbe glasbenih del in odlomke iz Opere Črne maske, ki je bilo največje delo skladatelja in umetnika Marija Kogoja.

Letošnji Kogojevi dnevi bodo potekali od petka 28. avgusta, pa do petka 9. oktobra. Pripravljen je cel splet najrazličnejših prireditev, ki bodo potekale v Kanalu, v dvorcu Zemono pri Vipavi, v Tolminu, na gradu Dobrovo v Goriških Brdih, v Novi Gorici in v Ljubljani. Uradna otvoritev Kogojevih dnevov bo torej v jutri in sicer ob 19.30 uri, s slavnostnim govorom podpredsednika slovenske vlade Viktorja Žaklja. Po otvoritvi bodo odprli razstavo del znanega slovenskega likovnega umetnika Bogdana Groma. Ta naš rojak je bil rojen na Proseku, zdaj pa živi in se živahno udejstvuje v likovni umetnosti in v politiki za novo slovensko državo, v Združenih državah Amerike. Slikar bo svoja dela, tudi najnovejša, predstavil na razstavi v Kanalu, ta prikaz pa si bo tudi sam ogledal.

Prvega dne Kogojevih dnevov bo tudi koncert komornega orkestra PRO ARTE, in sicer se bo začel ob 20.30 uri v dekanijski cerkvi v Kanalu.

Na novinarski konferenci o Kogojevih dnevih, v Novi Gorici, je dirigent in eden izmed organizatorjev omenjenih dni, Anton Nanut, izrekel začudenje in obžalovanje zaradi popolne odsotnosti slovenskih in italijanskih ustanov, kulturnih društev ali oblasti iz Trsta in Gorice. Zlasti sodelovanje iz Trsta bi bilo zaželeno in pomembno, saj se je skladatelj Marij Kogoj pred 100 leti rodil v Trstu. Organizatorji Kogojevih dni 92 so se o sodelovanju pogovarjali tudi s tržaško Glasbeno matico, a brez uspeha. Edini odmev iz Trsta pa je najbrž čisto zasebne narave. Mislimo namreč na spominski zapis o Mariju Kogoju, ob stoletnici rojstva, ki ga je za programsko knjižnico o Kogojevih dnevih, napisal dr. Pavle Merkù, skladatelj in slavist iz Trsta. Gre za kratek sestavek, v katerem je avtor izrazil tudi želji, »da bi stoletnica s svojimi novimi pobudami in tehtnimi priložnostmi prevzela poslušalce in kulturnike, tako da se bodo napori za oživitev Kogojevega dela nadaljevali in bodo rasli v novo stoletje.«

Letošnje Kogojeve dneve so finančno podprla oziroma omogočila razna podjetja, pri čemer pa so se sodelujoči, tudi tisti, ki so svoje skladbe in druga dela napisali posebej za stoletnico rojstva Marija Kogoja, odrekli honorarja. Posebno velik prispevek za finaciranje Kogojevih dni 92, je dalo gostinsko in turistično podjetje HIT v Novi Gorici, ki je tudi generalni sponzor celotne prireditve. Med sponzorji Kogojevih dnevnov je tudi Kmečka banka iz Gorice.

MARJAN DROBEŽ

Odprava političnih in vojaških blokov narekuje neuvrščenim velike spremembe

Gibanje neuvrščenih išče novo vlogo in novo politiko

Organizacija neuvrščenih želi še zmeraj igrati določeno vlogo na mednarodnem političnem prizorišču. Seveda to ni in me more več biti organizacija, kakršna je bila; blokov ni več, zato pa je tudi pojem o neuvrščenosti ostal brez vsebine.

Prvega septembra bodo imeli v glavnem mestu Indonezije, Djakarti, »vrh« neuvrščenih, na katerem bodo prisotni, kakor poročajo, najvišji predstavniki 104 držav; za Indonezijo so se predhodno odločili za to, ker je zdaj (potem ko Jugoslavije ni več) spet na vrsti azijska celina kot gostitelj in koordinator gibanja v naslednjih štirih letih.

Gibanje se bo po sili razmer čedalje manj ukvarjalo z izrazito političnimi vprašanji, posvečalo pa se bo določenim problemom, ki so in bodo takorekoč tipični za države v razvoju; dejstvo je, da ga bodo očitno sestavljale predvsem države v razvoju, pri katerih bo prvo mesto še zmeraj zasedala Indija, takoj za njo prav Indonezija, nato pa večja skupina afriških držav, ki bodo kakor vse kaže, spet predstavljale glavnino. Latinska Amerika ne kaže posebne vneme za to gibanje, še manj pa kajpak Evropa, ki bo imela le par predstavnic, pa še te bodo (na primer Ciper in Malta) svoje sodelovanje v bodoče temeljiteje preverjale.

Skratka, po številu držav bo organizacija še zmeraj pomembna, toda njena teža v mednarodni areni ne bo ravno velika. V Djakarti bodo, kakor se sliši, obravnavali zlasti dve vrsti vprašanj; tista, ki so povezana s problemom »človekovih pravic« in pa problem ekologije. V listinah, ki so jih začeli pripravljati in jih bodo bržkone sprejeli na »vrhu«, je problem človekovih pravic postavljen, kakor da se nanaša samo na Zahod (kar je seveda enostransko in za gibanje neumestno), vprašanje ekologije pa opredeljeno zgolj kot nevarnost, ki da grozi deželam v razvoju (kar je le deloma res, saj je to še kako žgoče svetovno vprašanje).

V vsakem primeru »človekove pravice« nameravajo obravnavati v luči »socialnih, kulturnih in ekonomskih tradicij sleherne države«, pri čemer je v osnutku sklepne listine, ki naj bi jo sprejeli v Djakarti, rečeno, »da nobena država nima pravice nastopati kot sodnik« (ali pa kot porota je dodano v dokumentu). Iz koordinacije gibanja (imeli so več sestankov v New Delhiju) prihajajo glasovi, da bodo v Djakarti nekateri kar odkrito očitali zlasti Indoneziji (ki je gostiteljica), da ne spoštuje človekovih pravic, češ, da njen vojaški režim, ki je na oblasti, pogosto ravna na antipodu teh pravic.

V zvezi s problemi ekologije pa nameravajo pretresati onesnaževanje vode in zraka, nevarnost, ki nastaja zavoljo jedrskih poskusov, s katerimi nekatere velike države vztrajno nadaljujejo, in pa problematiko v zvezi z ozonsko luknjo; pri ekologiji pa bo naposled le izstopalo, kakor kaže, tudi izrazitejše »politično« vprašanje, in sicer kot zahteva, da imajo države v razvoju kajpak pravico izkoriščati lastne vire.

Vsekakor pomembna pa bo v Djakarti pozornost, ki jo nameravajo nameniti vprašanju »mednarodnega terorizma«; baje bo organizator predlagal sprejem posebne Izjave, v kateri bo menda napisano, da »so teroristične akcije lahko žarišče širših spopadov, prav tako kakor vojne«. Sliši se, da se vrh namerava obrniti izrecno na Libijo ter ji priporočiti, naj opusti teroristično politiko. Novica je kajpak zanimiva in svojevrstna, saj bodo na eni strani Libijo obsodili (se pravi, da je res, da se je ukvarjala s terorističnimi akcijami), na drugi pa takorekoč »pohvalili«, ker se bo javno odrekla takemu početju.

Zasedanje »vrha« neuvrščenih (pravzaprav držav v razvoju) v Djakarti seveda pomeni, d bo Djakarta od septembra dalje »koordinator« gibanja, funkcijo, ki jo bo prevzela od razpadle Jugoslavije. Znano je, da so v gibanju še nedavno nostalgično poudarjali vlogo nekdanje Jugoslavije v tej organizaciji, kar so skušali uveljavljati na nekaterih mednarodnih sestankih in shodih; danes pa je na dlani, da so tudi v gibanju spoznali, da je Jugoslavija stvar preteklosti.

Nekateri pričakujejo pri zamenjavi »koordinatorja« protokolarni zaplet (vprašanje prisotnosti predstavnika ZRJ ali ne), vsekakor pa bodo oviro premostili brez kakih posebnih težav. Odprto pa ostane vprašanje, ali naj države, ki so nastale na območju nekdanje Jugoslavije, le ohranijo še kak stik z gibanjem. Smotrno bi bilo, če bi ga, seveda s tem, da ga zmanjšajo na stvarne potrebe.

MIRO KOCJAN

Sej'm bil je živ

MARIBOR — Sedaj je že jasno, da niti gospodarska kriza v Sloveniji in niti vojna na Balkanu ter s tem povezan razpad nekdanjega jugoslovanskega tržišča, niso mogli zaustaviti bleščečega razvoja največjega mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma v Sloveniji v Gornji Radgoni. Letos je ta mednarodni sejem, ki ga je konec prejšnjega tedna otvoril predsednik predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan, v vseh pogledih večji od vseh dosedanjih. Že v prvih dneh pa je sejem obiskalo več kot 70 tisoč obiskovalcev iz vse Slovenije, Avstrije, Hrvaške, Italije, Madžarske in številnih drugih evropskih držav.

Na letošnjem Mednarodnem kmetijsko-živilskem sejmu v Gornji Radgoni, ki je že 30 po vrsti, razstavlja na 30 tisoč kvadratnih metrih odprtih in 15 tisoč kvadratnih metrih zaprtih sejemskih površin več kot 1200 razstavljalcev iz 18 držav. Poleg proizvodov slovenskih proizvajalcev je letos na sejmu moč videti tudi kmetijsko mehanizacijo, škropiva, gnojila, opremo za prehrambeno industrijo, kmetijske pridelke ter proizvode živilske industrije in druge proizvode iz Avstrije, Madžarske, Italije, Hrvaške, Nemčije, Japonske, Francije, Nizozemske, Izraela, Romunije, Poljske, Češke, Švedske, Bolgarije, Švice, Združenih držav Amerike in Anglije. Takšne mednarodne udeležbe na radgonskem sejmu doslej še ni bilo.

Na sejmišču v Gornji Radgoni so pred 30 leti organizirali takoimenovan »Pomurski teden«, s katerim so želeli vsej Sloveniji ter sosednjim pokrajinam v Avstriji in na Madžarskem predstaviti bogato kmetijsko proizvodnjo v Pomurju, ki velja za žitnico Slovenije. Za to sejemsko prireditev pa je kmalu zavladalo takšno zanimanje, da se je v nekaj letih razvila v mednarodni kmetijsko-živilski sejem, ki je bil največji v Sloveniji in za Novosadskim sejmom drugi največji v nekdanji Jugoslaviji. Razpad jugoslovanskega tržišča bi lahko vsaj za nekaj časa ogrozil, nadaljnji razvoj sejma, če si vodstvo sejma na čelu z direktorjem Ivanom Kovačem že precej let ne bi prizadevalo sejma približati srednjeevropskemu prostoru.

»Ko smo pred pet, deset in več leti rajžali po Avstriji, Italiji, Nemčiji in drugih evropskih državah, večina proizvajalcev sploh ni vedela, kje je Gornja Radgona, še posebej pa so se čudili, da ima takšen mednarodni sejem mestece, ki ima manj prebivalcev kakor njihov koncern zaposlenih...,« pripoveduje direktor sejma Ivan Kovač in dodaja, da prizadevanja niso bila zaman. Ivan Kovač je tudi prepričan, da se je sejem tako razvil, ker organizatorjem nikoli ni šlo za to kako velik bo sejem, pač pa so sejem gradili na strokovnosti, kvaliteti, invencijah in izobraževanju.

Tako je tudi letos. Na sejmu, ki se preveša v drugo polovico, so doslej organizirali že več strokovnih posvetov. Na izjemno zanimanje je naletel mednarodni simpozij o konjereji, pa posvet o vinogradništvu, okrogla miza o prašičjereji in zanimiv posvet o inovativni dejavnosti na področju kmetijstva. Na slednjem posvetu so ugotovili, da je bilo v minulih letih na sejmu prvič predstavljeno okoli 600 inovacij, veliko novega pa inovatorji v kmetijstvu predstavljajo tudi letos.

Ko bodo zaprli vrata 30. mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma bodo lahko Gornjeradgončani, ki so se v času lanske vojne za Slovenijo, ko je bila med najbolj prizadetimi prav Gornja Radgona, že malce bali za svoj sejem, z olajšanjem rekli: »Sejem bil je živ!« (NIA)

BTPP01/9

BTP

BUONI DEL TESORO POLIENNALI Z DESETLETNO ZAPADLOSTJO

- BTP so obveznice s koriščenjem 1. septembr 1992 in zapadlostjo 1. septembra 2002.
- Obveznice dajejo letno 12% bruto obresti izplačljive v dveh posticipiranih šestmesečnih obrokih.
- Obveznice so dodeljene z dražbo, ki je rezervirana bankam in drugim pooblaščenim operaterjem.
- Cena, ki bo iznešena na dražbi, in efektivni donos bosta objavljena v časopisju.
- Dejanski letni donos BTP znaša 10,78%, če bodo obveznice prodane po ponujeni ceni.
- Obveznice se lahko rezervirajo pri okencih Banca d'Italia ali pri bančnih zavodih do 13.30 dne **31. avgusta.**
- Obveznice BTP se koristijo s 1. septembrom: **ob vplačilu (3. septembra)** bo treba doplačati poleg cene, iznešene na dražbi, tudi do takrat dozorele obresti. Te bodo privatniku izplačane ob prvem šestmesečnem obroku.
- Za rezervacijo in nakup obveznic ni predvidena nikakršna provizija.
- Obveznice so v ponudbi v svežnjih po minimum 5 milijonov lir.
- Naknadne informacije nudijo banke.